

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 16 JANUARI 1921.

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTÖR:
EBBA THEORIN.

EN NY SVENSK OPERASÅNGERSKA

FRU GERTRUD RYDBECK-OLSON, SOM NYLIGEN MED FRAMGÅNG UPPTRÄDDE SOM LAKMÉ PÅ K. TEATERN.

FAMILJEFLICKORNA OCH YRKESUTBILDNINGEN.

NÅGRA OFÖRBLOMMERADE TANKAR I ETT VIKTIGT ÄMNE. AV GWEN.

FRÅN SLOTTSHERREN PÅ SIN FÄ-
dernejord med sitt välfyllda bankfack och till
extraläraren med nattarbetets halvt utbrunna
lampa som huvudsaklig ägodel, klaga männi-
skorna över de dåliga tiderna. Genom hela
den del av vårt folk som gemenligen kallas
överklass går en skräckens och orons våg. De
känna sig hemsökta av problem, som de icke
kunna komma ifrån, men som de håller icke
riktigt orka med att upptaga till kallt bedö-
mande, och en eventuellt därigenom möjlig-
gjord lycklig lösning. Låt oss genast kom-
ma överens om att de allra flesta människor
"vilja väl", besjålas av en mer eller mindre
djup och allvarlig önskan att göra rätt för sig
och fylla sin plikt. Så ock i detta. Men, och
här kommer den stora faran, den stötesten
mot vilken möjligen hela överskottskontingen-
ten av kvinnoöverklassen skall komma att
stjälpas: ställd inför mycket stora krav kan
det hända att denna uppenbara goda vilja
icke räcker till för att ta steget fullt ut och
dymedelst nå fast mark på andra sidan, och
på den enda säkra sida som numera står till
buds.

Om det är sant som alla, även de besuttne,
säga, att nya tider stunda, då måste också des-
sa nya tider mötas med nya medel och nya
former för tillvaron. Det nyttar inte att vara
litet vänlig, litet förekommande och litet ar-
tig mot tidens krav. Med så blida medel är
det inte fyllt, men hur hårt det än kan synas
att säga det, med sådana ting är det de nya
tiderna mötas av många överklassföräldrar,
som ha ansvaret icke blott för sig själva, men
också för andra och för deras kommande
öden.

Människan är ett trögt djur, och vanan är
en mäktig herre. Granskar man hjärtan och
njurar, tar man ut den allra innersta och na-
turliga impulsen hos alla dessa som med vän-
lig förståelse se tiden, som de likt alla andra
rädas för, så är den för de flesta ett stillati-
gande beslut att i möjligaste mån försöka för
egen och för sina barns räkning "ha det som
vi ha det". Däri ligger faran.

Visst är det svårt att börja tänka i en helt
ny dimension, allra helst om man hederligt
bemödat sig att tillämpa och begripa de for-
mer tillvaron haft under de närmast synliga
och senast förflutna sekler. Men för min-
dre går det nog inte.

Den generation unga flickor, som nu lämnar
skolorna, är mycket ofta benägen att gå vida-
re studievägen, och alltså ännu mera obenägen
att genast fortsätta i praktisk utbildning, så
som bröderna få göra det. Deras mödrar,
som ju möta tiden med den bildade damens
förstående vänlighet för allt som är intres-
sant, ha alldeles klart för sig att flickorna sko-
la arbeta, liksom de fortfarande ha klart för
sig det gamla axiomat, som nog flickorna dem
förutan skulle tillämpa, att de också skola ha
roligt.

Vad göra alltså ungdomarna?

Jo — de gå på kurser!

De gå på sykurs, danskurs, kurs i franska,
kurs i konsthistoria, kurs i plättbakning och
kurs i barnavård. Alltsammans förträffligt
men alltsammans hopplöst utan allt påtagligt
resultat för dem som icke bli försörjda genom
gifte. Och det bli icke alla. Dessutom är det
för familjen så kärt att den unga dottern icke
visar okvinnlig emancipation, att hon gärna
serverar téet, att hon sätter blommor i vatten

och fyller hemmet med sitt ljusa skratt och
sina söta väninnor — det klär henne och det
klädsamma hör till livets ljuvhet.

När livet icke är ljuvt längre, när flickan
hunnit ett par år in på tjugutalet, och den tid
kommer då det rent av inte längre är kläd-
samt att bara vara ljuv och kursbildad och
behaglig, när dansen icke är rolig och tim-
marna bli lika långa som portmonnän är tom
— då, om icke förr kommer den nya tiden
med sin obevekliga fråga: på vad sätt ämnar
du göra rätt för dig?

Svaret blir vanligen hjärtskärande hjälp-
löst. Det blir i de allra flesta fall ett illa be-
talt och själsödande arbete tillsammans med
manliga kamrater från en helt annan värld;
en värld som därtill har fullgod ursäkt för att
den aldrig kunnat skaffa sig de gedigna kun-
skaper den unga flickan ratade när de bjö-
dos henne fritt och för ingenting för att
hon låtit sig komma till världen i den pri-
vilegierade klassen. Hon har svaga utsikter
till befördran och ännu svagare att vid hän-
delse av behov kunna prestera full självför-
sörjning. Hon är, med andra ord, det nya
proletariatet. Vägd — och befunnen för lätt!
Ty, inte sant, om vägningen äro vi alla ense
— den undgår ingen numera, eller rättare
sagt: den riskera alla.

Många bekymrade mödrar ställa sig i dessa
tider frågan, huru de bäst skola tillgodose sina
döttrars intressen, hur de bäst skola kunna
skydda dem för framtidens faror.

Svaret är enkelt och ofrånkomligt:

Vill ni att edra flickor skola fortfarande
"ha det som de ha det", med andra ord kunna
leva ett liv som i möjligaste mån motsvarar
den kultiverade tillvaro deras fäder före dem
levt så och så länge — så finns ingen pardon
och ingen genväg runt budet: full utbildning
och full arbetskompetens och arbetsvillighet.
Endast så kunna flickorna, lika väl som sina
bröder, visa att det är någon glädje med att
vara uppväxt på solsidan av livet.

Vilja icke flickorna detta, föredra de kur-
serna och téet, så ha de endast en väg att gå:
gifta sig, och antingen gifta sig så rikt att de
icke behöva tänka — än så länge, eller också
se till att de inom äktenskapet prestera en
sådan huslig duglighet att de kunna hålla ihop
ekonomien. Då kommer, det skall villigt med-
givas, barnskötseln och plättbakningen till
nytta. Franskan och kulturhistorien hinna de
däremot nog inte vidare att tänka på.

En tredje möjlighet finns också: att man
lugnt utgår från att man alltid, gift eller ogift,
har så stora räntor, att de räcka att leva på.
Det är en i högsta grad riskabel position, som
dessutom icke precis fostrar något vare sig
spänstigt eller allvarligt släkte. Och det är
till och med redan i vår tid ett försvinnande
fåtal som har anledning att överhuvudtaget
inta den, oavsett om den är hållbar eller ej.

Med allt detta är icke sagt att läsvägen är
den enda rätta för de flickor, vilkas bröder
exempelvis anse att studentexamen är obliga-
torisk. En kvinna kan göra rätt för sig på

många andra sätt än genom bokliga kunska-
per, men hon gör inte rätt för sig om hon
fuskar i ett yrke och fuskar med sitt eget ar-
bete. Det är värst för henne själv, ty den
motvilja hon i de första ungdomsåren har för
att bryta de behagliga och mondäna hemma-
traditionerna hämnar sig under ett långt liv i
okvalificerat arbete, som deklasserar henne
mycket mera än vad en ordentlig yrkesutbild-
ning skulle gjort på den tiden hon ratade den,
för att få dansa med de unga löjtnanterna,
som i sin tur ratade henne för hennes rikare,
men säkerligen lika okunniga väninna.

Att söka komma undan utbildningen genom
trollformeln: ja, men jag gifter mig nog ändå
förr eller senare, är åtminstone oklokt. Ty
ännu ha aldrig kunska-per skadat en män-
niska, och intill den dag som i dag är har för-
mågan att kunna genomföra ett arbete alltid
och undantagslöst gagnat envar som så kun-
nat. Eftersom jag varit så pockande högtid-
lig, på grund av ämnets livsviktiga betydelse
för många av de goda kvinnor som jag hoppas
nå med denna hjärtesuck, skall jag be att få
ge satsen i en anekdot:

En av tidens största målarinnor kommer
till en fest i en dräkt, alltför dyrbar för henne.
Nej, att du har råd till sådant! Sytt den
själv. Kan du verkligen det? Och så det
avgörande svaret:

Kära du, den som kan måla porträtt — den
kan allting!

Detta är ingen självsvåldig översittarreplik;
det är en kamratligt uppmuntrande maning
"var vid gott mod" till alla som tycka att den
nya tidens problem äro litet svårknäckta.

Till slut ett litet ord till de alltför omma
mödrarna, till de många goda hemmens féer
som ha de ungas öde i sina händer. Invänj
dem icke från ungdomen vid livets dilettan-
tism, förvekliga icke deras livskraft genom
överklassens ljuvligaste gift, den stilla och re-
sultatlösa trevnaden, som icke vet av någon
enda konsekvent genomförd handling och icke
känner till något enda allvarligt och hårt
uppsåt.

Ha ni, goda mödrar, betänkt vilken fara
det kan ligga i att den ungas arbete, ty sådant
finns ju rikligt av i hemmen, ständigt blir av-
brutet av ett frestande: Kom nu och ha trev-
ligt med oss andra; att en påbörjad pliktupp-
fyllelse aldrig blir fullföljd för att älsta syster
spelar så vackert på pianot att alla måste
höra, för att bror fått ett brev från sin fästmo
i Paris som alla måste läsa, för ditt och datt
och hin håle och hans mormor, för den rad
angenäma och försvagande oväsentligheter
som till och med högt utvecklade och bildade
kvinnor, vilka leva ett mycket skyddat liv,
hängiva sig åt. Livets ljuvaste goda, familje-
trevnaden, aftonlampan med sin stilla frid,
skall vara hugsvalaren efter ett rätt fullföljt
värv, men den får icke bli den symbol, i vars
tecken vår kvinnliga ungdoms livskraft och
personliga allvar skall förkrympas och för-
flackas. Det har säkert pratats, sytts och
trivts bort mycket allvar och mycken helhet
under hemtrevnadens skyddande täckmantel
omkring den gemensamma aftonlampan, när
man stängt luckorna för stormen utanför.

Skall den nya tidens storm icke blåsa ut lå-
gan, få vi nog se till att skydda den med större
offervillighet i arbetet än vad vi hittills gjort
— sedan ha vi också rätt ha så trevligt vi
bara vilja och kunna vid dess sken.

! Ännu är det ej för !
sent att prenumerera !
! på Idun för år 1921 !

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barn-
kläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för
klädningar och lingerie. Anmälningar dagligen 10-
5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.

Regeringsgatan 19-21, Stockholm

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar,
Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av
arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

B O R G M Ä S T A R E N I R O T U N A .

AV ELLEN LUNDBERG-NYBLÖM.

DET VAR HÖST! "REDAN", suckade de, som varit fria och glada ute på badorter och sommarnöjen, som seglat, badat, fiskat, flirtat och fotvandrat.

"Äntligen", suckade alla, som blott haft ett par veckors semester, som de njutit i något tarvligt pensionat under ösande regn, där dagarna förkortats med patience och 25-öreslitteratur och kvällarna med en improviserad "step" i en överfylld lantlig matsal.

Många hade inte alls kunnat komma bort. De hade sett dagarna stiga och sjunka i ett trist enahanda och staden tömmas som en papperskorg. Det enda, som gett någon ledning för sommarens framåtskridande var trädgårdarna. Och nu var det äpplenas och päronens tur.

Det var alltså höst. Alla tecken tydde på det i Rotuna. Skolklockan ringde kvarten, gällt och regelbundet. Det ekade från skolan uppe vid kyrkan ända ned till hotellet vid sjön. Folk ställde sina klockor efter den, som om de ännu lytt under timtryck och blivit skolbarn på nytt. Det var inte till att ta miste på.

Butikerna i Storgatan skyltade på höstmåner. Modehandeln realiserade sommarhattar, något vårdslöst utslängda i det ganska flugmängda fönstret, med bleknade, litet tilltufsade rosetter och chifferade blommor. Det såg nästan ut, som om hattarna själva hade varit på sommarnöje och njutit alla möjliga fröjder, tagits av och på i det oändliga och slutligen, trötta av ålder och nöjen, funnit sig i att slumpas bort.

En och annan fru och tjänstflicka, tyngda av fruktfyllda korgar och kassar, stannade tankfulla och sågo frånvarande över torget som i undran, ifall det skulle löna sig att förse sig till nästa år. Men med ett ryck samlade de sina tankar och återvände till den mera konkreta sylt-verkligheten. Vem vet, hur modet blev nästa vår? — Fastän det *var* ju billigt!

Hos specerihandlaren lågo långa mjuka boor av vit fönstervadd. Inte den grådaskiga, flugprickiga, som syns där om våren, tilltufsad och ruskig, utan vit och lockande som nyfallen snö. Man ser den plötsligt för sig, snön, — hopad över gatorna, klappande i stora, våta flingar mot rutorna.

Snö! Är det möjligt att det snart är vinter? Men — inte än. Hela den lilla staden doftar av liv och levande växter; dill, äpplen, reseda, lövkojor — heta, kryddade dofter, som i all sin prosaiska kraft bära på något vemodigt. Det är avskedsdofter; — de sista, som stiga ur jorden, innan den lägger sig till ro. Sedan återstår blott den trista, fräna lukten av vissna blad, våt höstjord, pulsiga gator, — galoscher! — Där ligga de redan i rader — och till förhöjda priser — i den lilla manufakturhandeln i Storgatans yttersta hörn.

Men ännu är gatan torr och hård. Hösthimmelen hänger över den, genomskinligt blå, alla trädgårdar bakom de buktande planken och höga spjälstaketerna lysa av höstblommor, digna av frukt. Man hör över allt äpplen och päron falla till marken med dova stötar som missade kägelklot.

På det lilla torget, där gräset växer nästan lika frodigt som på en äng, stå ett par autobiler i skuggan av några höga, vissnande lindar. De se bortkomna ut och passa inte

dit. Man skulle vänta sig att se ett par höga, gula diligenser med rödklädda postiljoner.

Och i bakgrunden höjer sig rådhuset; en liten lustig leksaksbyggnad i trä, med torn och klocka och en minimal rådhusall på nedre boten. Den mörka väggen är prydd med ett porträtt av Carl XII, över bordet hänger en vacker gammal renässanskrona med gulnade kristallblad, runt om stå förgyllda barockstolar, klädda med röd, sliten sidenbrokad. Allsammans är som en illustration till någon gammal lustig saga, som skulle börja: "Det var en gång en borgmästare, som satt i sin förgyllda stol i rådssalen och slog klubban så hårt i bordet, att det klang i den gamla kronan över hans huvud, och alla människor i hela staden sprutto till och undrade, vad som var på färde."

Den lille borgmästaren, som under många år kramat den svarta klubban i sin tunna hand, hade aldrig slagit den mycket hårt i bordet. Han var en fridens man, som ogärna dömd. Erland Karlin var en enstöring och en drömmare. Hans fiender ansågo, att han lika dåligt passade till sin syssla som en anka i en hönsgård. Han hade aldrig "vett att klämma till". Andra tyckte, att hans lugn och stillsamma väsen verkade gott. De passade samman med den lugna gamla staden, de tysta gatorna, den konservativa befolkningen. Hetsighet och gräl hade man nog av på andra håll. Här gick allting tyst och dämpat, och borgmästaren gick också så tyst och dämpat, att ingen kunde reta sig åt hans arrogans åtminstone.

Energi hade han i alla fall. Det han en gång gett sig i kast med, drev han igenom, men lugnt, utan att höja rösten, utan att förivra sig. Med sin smärta figur och vackra, rent av aristokratiska profil, sina litet tunga ögon och sitt lugna, vänliga leende hade han i all sin stillsamhet något värdigt, som nästan imponerade. Man kunde aldrig rubba honom en hårsman från hans åsikter. Han lät motparten tala ut, lyssnade hövligt, nickade medgörligt och slutade med, att med en karaktäristisk handrörelse liksom skjuta hela frågan åt sidan med ett artigt: "Jag förstår! Men min uppfattning är nu en helt annan."

Ungkarl och med en liten enskild förmögenhet bodde han i ett gammalt gemytligt hus i en stor trädgård vid stadens utkant; ett hem, fyllt av ärvda möbler, ärvda tavlor, ärvda böcker, soligt, fullt av blommor, (som hos en gammal fröken, anmärkte någon föraktfullt) tyst och välvårdat som han själv.

Mycket få av stadens herrar umgingos med honom. Vad de egentligen roade sig med, hade de knapp själva klart för sig, ty kortspel förekom inte. Det var en av Erland Karlins "egenheter." I stället spelade han piano, men endast för ett par tre personer, som han visste voro musikaliska. Det skedde helst i skymningen, och då stängdes alla dörrar och fönster, som om han tyckt, att hans musikrum varit något komprometterande.

"Hur är det?" frågade någon nyfiken en gång. "Utmärkt", svarade en av de utvalda.

"Nå, varför har han inte ägnat sig åt det i stället, då", frågade någon, "hällre än att gå här och spela hög."

Ja, varför han sökt platsen som borgmästare i Rotuna skulle han haft svårt att svara på själv. Var det därför, att han ärvt det

gamla huset och ansett, att han borde bo i staden? Pianospelet hörde inte dit. Det hade blivit hämmat redan tidigt. Föräldrarna ville inte höra talas om något "artisteri" hos deras son. Han skulle bli en ordentlig jurist. Det var det enda möjliga. Den gången hade han ingen förmögenhet och måste lyda. Och när slutligen det gamla huset tillföll honom samtidigt med att borgmästarebefattningen blev ledig, tog han det som en vink av ödet. (Han var onekligen något svag för att anse tillfälliga händelser som ödets vinkar.) Emellertid slog han sig ned i Rotuna och försökte göra den nytta han kunde.

Nytta! Han ryckte på axlarna i ensamheten, då det ordet gled förbi hans tankar.

Vem var "nyttig?" Vem behövdes? Han erkände tyst, för sig själv, att många hundra andra män kunnat fylla hans plats lika bra som han själv. Slumpen hade fört honom dit. Vanan höll honom kvar. Och så hans kärlek till ensamheten.

Det är inte alltid så lätt för den som vill vara ensam, att få vara det. Och i ett större samhälle blir ensamheten inte alltid självvald. Man tvingas med åt ena eller andra hållet, man måste leva med i den rörelse, som ligger i luften, döma, förkasta, lyssna till olika stämmor — ta parti. Vill man inte det, blir man lämnad utanför, att leva det tristaste liv, som existerar, det, att känna sig ensam bland idel främlingar, mitt i en färdsel av tankar och handlingar man inte har stor gemenskap med, som man inte har makt eller förmåga att lösa.

Låt livet rinna sin gång, jorden omskapas, våldena förvandlas...! Drömmarna gå sina egna, tysta vägar, gärda om sitt rike med en barriär, där endast ett fåtal kan tränga in med en blick.

Och den lille borgmästaren fortfor att drömma bort skymningstimmarna vid sitt piano. Det blev en ersättning för det liv han velat och inte fått leva, en motvikt mot den torra tjänsten, en tillflykt, som göt ett skimmer över hans enahanda, tysta liv.

Nere vid det nya hotellet med utsikt över sjön möttes stadens ungar om aftnarna, särskilt vår och höst, upprottets och inflyttningens mera oroliga skeden. Där groggades flitigt och diskuterades politik, ofta interfolierat med pepprade historier och litet självskrivna kurtis med den rödblommiga, gulhåriga uppapperskan, vars dinglande örhängen ringde i hennes små röda öron som minimala klockor på en skällko.

Där sutto doktorn, apotekaren, "grosshandlare" Edlund — stadens rikaste man —, och ibland hotellvärdens själv. Någon gång kom Erland Karlin sakta i genom den långa, tobaksdoftande salen och slog sig ned vid ett hörn av bordet med en blygsam, nästan generad min. Han kände med sig, att han verkade dämpande. Var man mitt i en stark historia, klippte man av, och diskuterade man med inlägg av åtskilliga mustiga, svenska eder, blev man lågmäldare.

Det våldsamma passade inte alls i stycke med den diskrete lille mannen. Grovheter förstod han sig inte på, fann sällan något kvickt i en vågad anekdot, och erotik...! Den tjocke "grosshandlar" Edlund ryckte föraktfullt på axlarna, flyttade cigarren mellan sina tjocka läppar, sköt ned huvudet i

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

kragen, så att fettvalken i nacken höll på att sprängas och knep ihop sina redan allt för små ögon.

"Nej, så ta mig f—n, om den mannen begriper ett enda dugg av detta livets lust och lycka!" mumlade han mellan tänderna. "Det är säkert, det! Ingen karl!" fortfor han dovt och lutade sig tillbaka i stolen, som knakade under hans vikt. "Eller ingenting är fint nog åt honom här, förstås! — Aristokrat, gubbers!"

Erland Karlin hade onekligen känt mycket litet av vad grosshandlaren kallade "livets lust och lycka". Kanske just därför, att han var gräthen. Också gentemot kärleken var det som om han förföljde en dröm; en dröm, där han inte ville jämka på någonting; — hellre uppge den. Och den tycktes alltjämt fly honom, medan han fantiserade fram den vid sitt piano, eller ute i trädgården under de ångande syrenerna följde ringarna av cigarröken mot en blek försommarhimmel.

"Den kommer", mumlade han för sig själv och slöt ögonen. "Jag väntar, ty jag vet att den kommer." Han andades djupt in syrendoftan och smålog i ensamheten.

Och den kom! Från ett håll, där han alldeles inte väntat den, slog den ned på honom som en blix och bemäktigade sig hela hans varelse.

Det var en kall grå novembermorgon. Om mornarna frös sjön i strandkanten och de vissna bladen lågo hårda, överdragna med frost på alla gator för att längre fram på dagen klibba i modden som uppblött läder.

Erland Karlin gick gatan fram för att bege sig till rådhuset i en sittning, men han kämpade mot blåsten, som vräkte in från viken och argt slet i de stora suckande träden över hans huvud.

Han kände sig ruskig och olustig, och en rysning strök över ryggen på honom som en kall, elektrisk stöt.

"Jag blir sjuk!" tänkte han, och när han i det samma passerade apoteket, gick han dit in för att få några pulver.

Apotekaren var ute, men den nya provisorn stod bakom disken och väjde upp något i en grå hornskål. Det var en ung dam, som nyss tillträtt tjänsten, och borgmästaren hade inte sett henne förr. Nu hade hon slutat att väga, torkade sig noga på en liten handduk och slog upp ögonen emot honom. Erland Karlin kände det som en stöt för bröstet, han förstod inte själv varför. Det var ett par sällsynt vackra, på en gång kloka och omedvetna ögon, som sågo honom rätt i ansiktet; ljusbruna liksom upplysta inifrån, under smala, mörka ögonbryn; en låg panna, över vilken det bruna håret låg vågigt och en mun... men hur länge stirrade han på henne? Han märkte plötsligt, att hon upprepat sin fråga om vad han önskade, och att en blek färg steg upp i hennes kinder.

Om igen frågade hon:

"Vad önskar borgmästarn?"

Det var en lugn, dämpad röst, liksom mognad till ett varmt djup, — violoncellton — tänkte lille Erland Karlin och svarade hastigt:

"Några pulver — antipyripulver, — om fröken vill vara så god!"

Hon började lägga in hans pulver, och han följde rörelserna av hennes händer; ett par smala, fina händer med snabba, målmedvetna rörelser.

Nu såg hon upp igen, mötte hans blick, och en knappt märkbar rynka lade sig mellan ögonen och i munvinklarna. Hon såg plötsligt inte så ung ut längre. Hennes uttryck slap-

pades, och det var som om hon kvävt en suck.

Nu fick han sina pulver, betalade, tackade och kom ut i blåsten och rusket igen.

Hon är vacker, tänkte han gång på gång. Men det är inte bara det. Jag begriper inte; — det är som om jag kände henne, hade sett henne förut.

Sittningen den dagen gick för sig så besynnerligt avlägset och dimmigt. Två gånger måste en av herrarna säga om samma sak. Borgmästaren hade inte hört. Han mådde visst inte riktigt bra? Nej, han mådde verkligen inte riktigt bra. Han hällde i ett glas vatten och slök sitt antipyripulver, och när sittningen var slutad, vek han upp kragen och skyndade sig hem. Där låste han dörren, tände och släckte åter det elektriska ljuset och satte sig framför brasan i nattrock och tofflor och försökte tänka.

Men hans tankegång artade sig något enformigt. Den enda rediga tanke han förmodade forma, var: "Hur ska jag kunna träffa henne igen? Jag vill se henne igen. Jag undrar vad hon heter. Vem hon är. Det är ingen mening med, att hon står där bakom disken och väger upp medicin."

Denna sista reflektion gjorde honom på något sätt ursinnig. Han sprang upp och började röra omkring i brasan, så att gnistorna sprutade.

Det följde några svåra dagar för borgmästarn. Han var alldeles kry igen och hade ingenting på apoteket att skaffa, men hans väg gick förbi där, och det var som om en magnet dragit honom uppför de tre fyra trappstegen in i det låga, eterluktande rummet.

Han ville bara se henne.

Ibland blev han inte ens expedierad av henne utan av det manliga bitrådet, en glämgig ung man med fula tänder, som alltid småpratade i låg ton med den kvinnliga provisorn, när de båda stodo bakom recepturen. En gång, då borgmästaren var där inne, fick den glopen henne till och med att dra på munnen. Vad sa' han, manne?

Erland Karlin hörde det inte, men den unga damen såg upp ett ögonblick och blev mycket röd. Då såg hon ännu bättre ut än vanligt, och borgmästaren kände, att hans hand darrade, då han tog emot det lilla paket hon räckte honom. Hennes hand kom att snudda vid hans, och han blev så generad, att han inte vågade se upp.

"Det var ju sex antipyripulver?" frågade hon. Åter den där violoncellstämman, som kom något att vibrera och klinga inom honom som om det skälvt i strängarna på hans nya Bechsteinflygel där hemma.

"Jo — alldeles riktigt." Han lyfte på hatten och försvann genom dörren med en känsla av, att någon drog honom i nacken tillbaka in.

Just som han stängde dörren, vände han sig om. Nej, hon stod kvar vid disken i alldeles samma ställning som nyss. Hon höll huvudet litet lutat, hennes bleka ansikte såg rätt fram för sig, och de ljusbruna, genomskinliga ögonen tycktes grubbla. Munnen smålog svagt, men det var ingen ironi i det leendet. Hon märkte inte ens, att han såg på henne.

Borgmästaren gick hem och satte sig att spela Beethovens Appassionata. Det var det enda, som kunde uttrycka hans känslor. Och på något sätt måste han ge sig luft. —

Hon hette Laura. — Laura Larson! Efternamnet lät som en örfil, och borgmästaren

gjorde en grimas, som om han stuckit sig på sin kråsnål, då han läste namnet.

Han läste det på en lista, där han uppmanades att med sin närvaro hedra en liten soaré, som skulle gå av stapeln i hotellets stora sal före jul till förmån för ett barnsjukhem, som stod under stadens beskydd. Fröken Laura Larson, provisor på stadens apotek, hade lovat medverka med några sångnummer.

Det var det jag visste! tänkte borgmästaren, där han gick fram och åter i skymningen i sitt vardagsrum. "Laura! — Laura! Det var det jag visste!" Efternamnet slopade han, till och med i tankarna.

Borgmästaren hade läst Petrarca och han brukade också ibland spela Liszts' "Petrarcas sonetter", i synnerhet den med mottot: "Io vidi in terra angelici costumi". Den stämde honom så egendomligt silverblått och harpeggierande, och han suckade, när han tänkte på de spröda, nästan överkliga klanger, som band hans känsla vid namnet Laura.

Någon grobian till forskare han läst hade ju försökt förstöra hans mänskensdröm genom att skildra Laura som en tjock, prosaisk matrona med många barn. Men borgmästaren protesterade med en grimas.

Laura var och förblev Laura; inkarnationen av stilla kvinnlighet; en ljuvlig stämman, ett par bruna, genomskinliga ögon och ett par fina, smala händer.

Och naturligtvis kunde hon sjunga. Det hade han gissat redan vid första ordet hon yttrat. Borgmästaren var nästan sjuk av iver, att få höra, hur det lät. Dåligt kunde det ju inte vara. Om han bara hade vågat bjuda hennes hem till en kopp té. Men hon kunde missförstå det.

Erland Karlin hade fått mani på "pulver". Han smet in på apoteket bittida och sent. Man började prata om det i staden. Var han sjuk? Eller hade han fått någon fix idé?

Ja, han hade verkligen fått en fix idé. Han ville gifta sig med fröken Laura Larson. Han hade knappt talat med henne om annat, än om de olika verkningarna av antipyripulver och antifebrin, men han var fullständigt på det klara med, att hon för honom var den enda kvinnan i världen.

Det enda som fattades honom var ett tillfälle att få säga henne det.

Men det kom. Aftonen för välgörenhetssoarén gick in, snöig och stormig. Men "hela staden" trängdes i hotellets stora sal.

Några länge diskuterade tablåer, som väckt split och tårar och osämja mellan ett dussin familjer, vars barn anmodats att uppträda i dem, stodo först på programmet. Det var mycket fnitter bakom ridån, innan den drogs åt sidan, barnen stodo inte vidare stilla, ett par av de små änglarna fnissade hörbart, och den "artist", som sminkat dem, hade varit plågsamt frikostig med rosafärg och ögon-tusch. Men den svaga musiken utanför scenen överskyldde bristerna, och dagen därpå ansåg "Bladet", att stämningen varit odelat poetisk.

En enaktare, spelad av några mycket gröna ungdomar, mycket tvärsäkra i uppträdanden och mycket osäkra i sina roller — och så kom Laura.

Borgmästaren hade en hjärtklappning så häftig, att han tyckte, att hans näsa dunkade i takt med pulsen, då fröken Laura Larson steg upp på estraden. Någon bakom honom viskade: "Ja tänk! Hon skulle ju ha blivit sångerska. Och så nöja sig med att stå och trilla piller!" — "Nå — det har väl sina

Institut för kroppskultur. Halldis Stabell

Kurser och privat undervisning i kroppskultur för vuxna och barn. Anmälan mottagas mellan kl. 11-12.

Odögatan 74 III Telefon Riks 2318

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner

Prover på begäran. • • • • • * **Konstfliten, Göteborg.**

skäl!" Och så skrattades det dämpat. Det kröp i borgmästaren av raseri.

Hon var klädd i en tunn, svart klänning med en vit kamelia i skärpet. Hade hon sorg? Hennes hår låg alldeles som vanligt, och hennes allvarliga, bruna ögon sågo lugnt ut över den varma, människopackade salen.

Hon började med Sibelius, "Men min fågel." Borgmästaren vågade inte dra andan. Han slöt ögonen och lyssnade. En varm, mjuk stämma, dunkel i djupet, fyllig i höjden. Den gick rätt igenom den lille borgmästarens välstrukna vita väst — rakt in i hjärtat och kom det att liksom svälla av något, som närmast liknade lycka. Jag visste det! tänkte han och drog djupt efter andan. Det är hon! Jag visste det! Hon sjöng flera sånger, blev klappad in igen —. Lika lugn och allvarlig i uttrycket, men hennes kinder hade fått färg.

Till de nummer, som avslutade "soarén" lyssnade han endast med ett halft öra.

Äntligen hade sista numret gått av stapeln, stolarna skrapade, man trängdes mot smårummen, med upphettade, leende ansikten. Barnen, som agerat änglar i tablåerna, beundrades och omklappades, ännu med guldband runt lockarna och nödtorftigt avtvättat smink kring ögonen.

Fröken Laura gick ensam bort mot ett av fönsterna i "festvåningen". Gardinerna voro inte nedrullade, och i den mörka vinternatten föll snön och yrde blåsten ute på den smala fjärden strax nedanför hotellträdgården.

Borgmästaren gick rätt fram till henne. "Ja, vi känner ju varandra", sade han med ett ansträngt leende. "Jag behöver ju inte presentera mig?"

Fröken Laura räckte honom handen.

Hon smålog inte, men hon svarade vänligt: "Ja — naturligtvis känner vi varandra!"

"Fröken", sade han lågt. "Jag vill tacka er. Men varför i all världen har ni inte blivit sångerska?"

Hennes munvinklar sjönko plötsligt, som om hon erinrat sig något sorgligt, och hon vände på frågan:

"Tycker ni om musik?"

"Tycker om!" Den lille borgmästaren såg nästan ond ut. "Man kan väl inte säga, att man tycker om det högsta som existerar, det som är ett livsbehov i en. Det är, som om man skulle säga, att man tycker om naturen, luften — kärleken."

Hon drog litet på munnen åt hans oväntade häftighet...

"Ni har alldeles rätt", svarade hon med sitt stilla, djupa tonfall. "Musiken är något alldeles för sig. Ingenting når upp till den. — Ibland tror jag..." hon tvekade, "att den är den enda bryggan mellan den synliga och den osynliga världen. Den enda brygga — som håller att stiga på!" tillade hon leende. Hon såg på honom, som om hon begärde ett svar.

Men Erland Karlin bara nickade och fortfor att se på henne så intensivt och genomträngande, att hon kände, att hon blev röd.

"Jag undrar, om inte supén har börjat", inföll hon och såg ut emot salen bredvid, varifrån man hörde tallriksslammer och kända matos sila ut.

Borgmästaren ryckte till som om han vaknat och bjöd henne armen.

Senare på kvällen följde han henne också till hennes port.

Han ville tala med henne, fråga henne, — ja, redan nu i kväll. Men han kunde inte komma igång. Han började stamma några ord om, att han lagt märke till henne redan första gången han sett henne i apoteket — liksom känt igen henne. Hon hörde upp-

Kronprinsessan Margareta. Skulptur av Alice Nordin.

märksamt på, medan de strävade framåt i mörkret genom storm och snö. Då och då inflikade hon några ord.

"Och så det här med musiken", sade borgmästaren andfådd. "Jag såg genast på er, hörde på er röst, att ni idkar musik."

"Jag gjorde det", avbröt hon.

"Och nu?" Borgmästaren stannade under en lykta på Storgatan för att få syn på hennes ansikte.

"Ack", svarade hon och bredde ut armarna med en resignerad gest. "Det är så mycket, som händer! Livet plockar av en...! Och så uppger man sitt innersta!"

"Visst inte!" Erland Karlin grep hennes hand och höll den hårt i sin. "Ni får inte säga så! Ni är ung! Ni är!" .. han avbröt sig.

"Nej, det är jag inte!" kom det hårt.

"Jo. Jo!" Borgmästarens röst lät ivrig och nästan gäll genom stormen. "Och så detta, att ha funnit en besläktad själ — här — borta från världen — utanför all ära och redlighet, skulle jag vilja säga, — en själ — en kvinna, den kvinna, som — Fröken Laura! Vill ni bli min hustru?"

Den sista meningen sköt ur honom som ett kanonskott, och han släppte hennes hand, som om han blivit rädd för sig själv. En vild stormil höll på att ta hans mössa och tryckte Laura mot ett bugnande gammalt plank. Lyktskenet flämtade till, som om det velat slockna.

Hon svarade inte.

"Ni är en god man", sade hon slutligen. "Och jag tror, att ni menar, vad ni säger. Men — ni känner mig ju inte."

Erland Karlin gjorde sin välkända gest med handen, som om han velat maka undan alla betänkligheter.

"Jag känner er", motsade han långsamt. "Jag har känt er — länge — alltid — väntat på er — längtat efter er. Ni är — ni är min dröm, min glädje. Den, som mitt hjärta har sökt."

Fröken Laura räckte ut sin hand och han tryckte den.

"Tack!" sade hon mycket sakta.

"Jag kan vänta!" svarade Erland Karlin och kysste vördnadsfullt den tjocka tumvanten. "Jag kan vänta — ännu en liten tid.

Jag är van! Jag har ju väntat hela livet." Han såg emot henne och smålog. Hans ansikte strålade.

Laura sprang nedsnöad, jagad av stormen uppför den låga trappan vid porten bakom apoteksbyggnaden, där hon bodde, och borgmästaren gick hem genom snöstormen. Men han sov inte en blund, varken den natten eller flera av de följande.

Han väntade. Allting — hans hem, hans liv, han själv hade liksom flyttat centrum. Livet var inte vad det varit några dagar tidigare. Det hade plötsligt fått det, som gör, att människan känner sig ung — det hade fått spänning.

Apoteket och vägen där förbi skydde han numera, som om han fruktat att bli förgiftad. Han satt vid pianot timme efter timme, och dess emellan gick han ut och in i rummen, ordnade på möbler och småsaker och plockade på blommorna med nervösa, tankspridda rörelser. Hur länge, tänkte han. Hur länge?

Till sist blev det nästan väl mycket spänning. Han måste se henne igen. Veta något.

Han skrev ett brev; litet, försynt, bara några ord, och bad om en promenad.

Och hon kom. Redan på avstånd märkte han, att hon såg glad ut. Hon räckte honom handen och tryckte vänligt hans, utan pryderi.

"Jag trodde ni hade glömt mig", sade hon med ett småleende. Men Erland Karlin såg på henne med en blick, som kom henne att rodna ända upp i pannan.

"Förlåt mig!" sade hon lågt. "Det där menade jag inte. Det var dumt sagt!" Hon räckte honom åter handen som till försoning och tryckte den hårt och hastigt.

Borgmästaren suckade till, som på en gång lättad och beklämd. Han visste inte riktigt, var han skulle börja. Men musiken räddade honom. Det var alltid den räddningsplanka han äntrade upp på, då han kände sig bortkommen och osäker, och dessutom ett slags probérsten, efter vilken han bedömde motpartens halt och värde.

Och här fann han gehör.

De vandrade långsamt den smala, moddiga vägen fram, där de grå grästuvorna stucko upp genom de tunna, fläckvis borttöade drivorna. Och under tiden flög den lille borgmästarens själ vid sidan av Lauras utefter de mest eteriskt och ljuvligt klingande vägar. Laura kände all musik, hade hört mycket, läst mycket och upptagit allt i sitt eget, personliga väsen, på sitt eget sätt.

Och så kom slutligen — först långsamt, tvekande — sedan lättare och tydligare — allt vad hon hade att berätta om sig själv. Hon hade tidigt börjat studera musik. Det var meningen, att hon skulle bli sångerska. Så blev hon förälskad i en man, som höll henne fast i hennes bästa år, under ständigt uppskjutna löften; hindrande, svartsjukt fast — för att plötsligt lämna henne, så att hon under några år förlorat lusten till allt. Slutligen kom en dag, då hon måste försörja sig själv. Föräldrarna hade dött, hon stod utan förmögenhet, "och så — valde jag det här — jag vet inte varför" slöt hon med en liten trist gest. "Att sjunga d. v. s. så att man anser sig färdig — och värdig — ja, det är jag för gammal till, och jag avskyr dilettanter på estraden. Därför nöjer jag mig — och tiger." Hon smålog.

"Ni ska inte tuga. Ni ska tvärt om sjunga, resa, vara lycklig — fri", mumlade borgmästaren ivrigt.

"Ja — fri!" hon smålog igen.

"Ekonomiskt fri", rättade han sig förfä-

Såväl konstnärliga som enklare

A/B SVENSKA MÖBELFABRIKerna

MÖBLER

Heliga motiv. Av Hilding Wibling.

Och Kristus grät.

*I NATTEN KRISTUS ÖVER STADEN GRÄT. —
Mot bergen blå han ensam hade vandrat
från blick som stungit och från ord som klandrat,
och böjd han gick med trötta, tunga fjät.
I bidan stilla stodo vårens lindar
med kronor vaggande för nattens vindar.
Och Kristus grät.*

*Och böjd han gick med trötta, tunga fjät.
Djupt för hans blick och fot låg staden bäddad,
en gyllne kalk av kostbar skönhet bräddad
och glimmande i tusen lampors nät. —
Men bergen höga stodo blå mot natten
med fjärran eko utav stilla vatten.
Och Kristus grät.*

*Men glimmande i tusen lampors nät
låg staden bidande mot nattens gäster,
mot höftens glid i dans vid ystra fester
och altartjänst för Nuets majestät. —
Kring bergen nattens vindar ljumma drogo
igenom knotigt gamla träd och dogo.
Och Kristus grät.*

*Och väl förstår jag varför Kristus grät.
I denna stad av girigt hungrig lystnad
fanns knappt ett hjärta böjt mot nattens tystnad,
men tusen rop: Förgät all sorg, förgät!
Det klang av spel och sång och vilda fröjder,
men fjärran, fjärran stodo Herrans höjder,
där Kristus ensam över staden grät.*

Kristus och trädet.

*STOD EN VÅRSPÄD BJÖRK vid allfarvägen;
brutna grenar, yxhugg djupt i stam.
Vår det var, men vårens under hände
ej för trädet, fast dess längtan brände
hän mot våren, brusande och mäktig. —
Kom så Kristus ensam vägen fram.*

*Sade trädet sakta då till Kristus:
Herre, se, jag når ej fram mot vår!
Brutna hänga mina späda grenar,
rötter fina hejdas utav stenar
och ur stammen, en gång vit och värung,
flödar saven ur ett öppet sår.*

*Stödde Kristus pannan så mot trädet:
Slumra, barn; se, död är ljuv, ej svår.
Vandringsmän din späda ungdom dödat
och för hårda hugg din sav har flödat. —
Slumra, barn, i Herrans stora vila!*

— — — — —
Somnade så björken lugnt mot vår.

rad med en avvärijande gest. Han hade blivit alldeles röd i ansiktet av ängslan. "Ekonomiskt! Och ni skall få resa, och ni skall . . !" Han avbröt sig. Plötsligt tyckte han, att han inte hade någonting alls att erbjuda henne.

"Det är inte det viktigaste", sade hon långsamt och stannade på den smala vägen. Det hade börjat regna, ett hårt, kallt februari-regn, som kom silande på snedden in över den frusna fjärden. Det vätte den lille borgmästarens ansikte som om han gråtit.

"Och vad är då det viktigaste?" frågade han mycket tyst och såg på henne, som om han velat hinna läsa hennes tankar, innan de blevo ord.

"Det är kärleken", svarade hon.

"Och ni tror inte, att ni . . . att jag . . . att vi . . !" stammade Erland Karlin som i ångest.

Lauras mun drog sig till ett litet, litet småleende. Men det var milt — ja, ömt.

"Jo!" svarade hon mycket stilla. "Det tror jag."

Hon lade ett ögonblick sina händer på hans axlar och såg honom in i ögonen.

Det svindlade för den lille borgmästaren, och hans hjärta slog en volt så våldsamt, som om det velat kränga sig utanför hans tunna lilla bröstskog.

Laura vände hastigt och började gå mot

staden. Regnet föll allt stridare, och de kala buskarna längs vägkanten piskade med grenarna som om de gisslat sig själva.

"Laura!" sade Erland Karlin andfådd i blåsten. "Ni vill bli min hustru."

"Nej!" svarade hon och stannade ett ögonblick igen.

Det svindlade på nytt för hans ögon, men en svart, olycklig svindel denna gång.

"Jag förstår inte; — ni sade ju . . ! Jag älskar er!" stammade han.

"Och jag kommer också att älska er", svarade hon milt, som om hon talat till ett barn. "Det är inte bara det, att ni är god, — att ni bett mig om detta, — som ni kanske en dag skulle komma att ångra, — inte bara det. Det är något i er själ, ert väsen — er själ — förstår ni mig — som inte är likt andra män jag råkat . . ! Ja — för att jag har råkat andra män", tillade hon. "Jag är inte ung. — Nej — ni behöver inte se så ängsligt på mig. Känner ni mig ändå inte? Ni kände mig ju från första ögonblicket — inte sant? Liksom jag kände er. Jag tror, att det är mig ni väntat på, och ja — jag börjar tro, att också jag har väntat på er", sade hon sakta.

"Men — varför vill ni då inte?" Erland Karlins tinningar dunkade.

"Därför, att det skall inte vara så! Inte

mellan oss! Kalla mig er vän, er älskade — vad ni vill. Men ni skall vara fria! Vi skall vara fria. — Låt människorna prata. De se alltid sakerna på ett sätt, ett trångt, ensidigt — fult sätt. Och de tycker, att alla måste vara lika. Det är inte nödvändigt. Vi har bara oss själva att svara för. Och vi kan svara för oss själva. . . . Blir du rädd?"

Hon hade kallat honom du, utan att hon själv märkte det, och borgmästaren rodnade som en flicka, då han hörde henne säga det.

"Laura", sade han lågt, "du liknar ingen annan. Jag såg det från första stund. Det blir så, som du önskar. Allt blir som du önskar. Och när du en dag vill lyssna till mig . . ."

Hon lyfte handen, liksom avvärijande.

"Det dröjer", sade hon, — men jag är lycklig över, att du förstår mig."

"Vad som helst, bara du inte går ifrån mig", svarade han bedjande.

"Det lovar jag!" Hon tog åter hans hand och tryckte den som till en bekräftelse.

Från den dagen hörde promenaderna till deras dagliga program. Borgmästaren flög från sina sittningar som en pojke från skolbänken, och han märkte inte alla ögon, som följde honom, då han gick den vanda vägen bortåt Strandpromenaden.

(Forts. sid. 70).

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 4 36.

Till utstyrselar!

Spetsar, Schweizerbrodyr,
Linne- och Bomullsväv.

KVINNOR OCH STUDIER. EN POLEMIK.

PROFESSOR EDV. LEHMANN KONTRA ELIN WÄGNER.

Kvinnor och studier. Gensaga till Elin Wägner. Av Edv. Lehmann.

TILLÅT MIG GÖRA ETT PAR ENKLA anmärkningar till Fru Elin Wägners inlägg angående min bok: "Kvinnor".

E. W. kallar mig "reaktionär". Är det nu egentligen sagt något med en dylik beteckning? De flesta större framsteg i människosläktets utveckling äro på sätt och vis reaktionära, därför att mänskligheten ständigt upprepar sig. Renässansen tog upp antiken, reformationen urkristendomen, revolutionen den grekisk-romerska demokratien; romantiken levde på Nordens forntid och medeltidens idealer, och vår tids högre kulturliv har återupptagit renässansen.

Framtiden vilar alltid i forntidens sköte, där de eviga värdena leva. Där finner jag också den eviga kvinnan. Icke i romantikens drömmande eller i den moderna tidens trälände kvinna, utan i de tider, som gå förut för dessa, nämligen i de sextusen år, i vilka vi kunna överskåda människosläktets historia och som väl skulle kunna lära oss något om den varelse, som heter människan. Därför har jag anlagt min bok historiskt och börjar med "Våra mormödrar", d. v. s. den fjärmare tiden, då kvinnor ännu intogo sin naturliga ställning och maktställning i världen. I den meningen är jag reaktionär.

Eller kanske hellre "reagerande". Som varje process i naturen är en "reaktion" mot det föregående. Ingen förnuftig människa önskar att skruva utvecklingen bakåt. Jag för min del önskar blott, att den kunde drivas framåt, och detta litet snabbt, så att vi kunde få kvinnosaken in i rationella banor i enlighet med den kvinnliga naturen och resulterande i kvinnlig livslycka. Först av allt en *moderskaps renässans*, denna "*Mothering of the world*", som ju lyckligtvis kvinnokongressen i Kristiania gjorde till sin devis. Därefter en ändamålsenlig utveckling av kvinnans själsliga såväl som kroppsliga förmågor, syftande ej blott åt människoliv och familjeliv utan alldeles särskilt också åt det moderna kvinnliga arbetslivet, så att detta kan verka, icke, såsom numera, nedbrytande och demoraliserande, utan befrämjande, hälsosamt och lyckligt för kvinnorna. Utvecklande och fruktbringande, — även för den kvinnliga intelligensen, som nu hålles i bojor under maskulin fostran och maskulint arbete.

"Kvinnans intellektuella undermålighet" — var har jag talat om den? Framgår det icke snarare av min bok, att *kvinnan* är mannen lika intellektuellt överlägsen som *han* är henne intellektuellt överlägsen? Det finnas olika intelligenser här i världen, olika kapacitet och genialitet. Kvinnan har sin, liksom mannen sin. Vilken är den största? Vilken den mest värdefulla? De äro lika stora, lika värdefulla, så länge de bara få lämnas åt sig själva, åt sin egenart och egen utveckling.

Men studier, — det är någonting annat! Skolstudier och akademiska studier, så som vi här i Europa idka dem sedan medeltiden i tämligen obruten kontinuitet, äro en alldeles speciellt för mannens kraft och kynne anlagd träning, som intet ögonblick — förvånande nog heller icke i detta ögonblick — har räknat med den kvinnliga intelligensen. I sig själva äro dessa studier — skolans, men delvis också högskolornas — förfelade (här om

Professor Edv. Lehmann har bett att i Idun få offentliggöra följande gensaga mot fru Elin Wägners artikel "Kvinnor och studier" i ett tidigare nummer av Idun.

Vi ha låtit fru Wägner taga del av gensagan, som i sin tur uppkallat henne till en slutreplik — "Kvinnor och professorer" som hon kallar den.

har jag skrivit ett halvt dussin pedagogiska skrifter); — för kvinnor äro de alldeles på tok. De äro anlagda som om det icke funnes något särskilt kvinnointellekt alls, lika litet som någon kvinnokropp.

Naturligtvis måste vi hava kvinnogymnasier och kvinnlig högskolebildning, — hur skulle det gå annars? Men *andra* gymnasier än dem, i vilka redan pojkarne pinas och förslås. — Och nu högskolebildningen? Har jag sagt ett ord om, att någon kvinna, som önskar föra sina universitetsstudier fullt igenom på samma sätt som de unga männen, skall hindras i detta? Jag har uttryckligen uttalat, att alla studiemöjligheter skulle hållas öppna för sådana (s. 115: "En fortsättning till de större och svårare examina och högre akademiska graderna är därmed icke utesluten") — eller behöver man trycka med fet stil allt det, som man önskar läst i sin bok? Hade min läsarinna uppmärksammat dessa rader, skulle hon säkerligen själv ha varit den första att frikänna mig från att hava övat något "attentat på kvinnornas fria val" — och sparat sig större delen av sin indignation.

Då jag emellertid *därjämte* föreslår kortare (mest 3-åriga) kurser, så är det därför, att man i universitetskretsar anser sig kunna konstatera ett kvinnligt frånfall från studierna av c:a 50 % efter 3 års förlopp och iakttagar en trötthet hos de återstående, som antingen yttrar sig i indifferens eller exaltation. En motsvarande institution skulle ovillkorligen spara en myckenhet av unga kvinnors kraft — och av deras faders pengar, vilka numera gå tillspillo bådadera. Men största olägenheten vid en sådan examensordning blir troligen den, att detta lättare prov kommer att locka så många unga män, att det svårigen kan förbehållas kvinnorna.

Att jag i allt väsentligt är ense med Ellen Key bemärker E. W., men jag förstär icke rätt, om hon anser detta vara ett + eller ett — hos mig. Fru W. föredrager emellertid hennes "hänförelse" framför min "fadda" framställning. Jag gör detsamma — från estetisk synpunkt. Men min uppgift är icke här att hänföra, utan att argumentera. Kvinnofrågan har nu hunnit till ett stadium, där det gäller att förfara objektivt och icke i främsta rummet med en subjektiv övertygelse. Till de objektiviteter, som måste indragas i debatten, höra de allra sista årens anatomiska rön beträffande den kvinnliga organismen, vilka fru W. synes betrakta som särskilt välkomna för den ena parten i denna debatt. Varför icke också för den andra? Varje sakligt bidrag till utredningen av en så komplicerad fråga måste dock från alla håll hälsas lika välkommet.

"Stolta och ärofulla uppgifter" kommer det säkerligen att finnas för framtidens kvinnor liksom de hava funnits förut. Den största och ärofullaste av dem alla är den, som numera är starkast hotat av den moderna utvecklingen och dess kvinnoarbete: *moderskapet*.

Det är detta, som det gäller frälsa. Här om handlar min bok.

Om andra böcker, som jag icke har läst, handla om det samma, är detta ju bara glädjande; men varför hör man då så litet därom i den *nordiska* kvinnosaksdebatten, som jag någorlunda följer? Mitt intryck, att dennas teoretiska grundval är föråldrad, bekräftades av de unga finska studentskornas muntliga och brevliga opposition emot den. Men nu misstänker fru E. W., att detta skulle vara en frukt av de manliga kamraternas inflytande. — Vad är nu detta? Äntligen ha unga kvinnor i teoretisk utbildning blivit jämställda männen, — och så resulterar det i, att de följa männens meningar i stället för att bilda sina egna! Räck mig icke så farliga vapen mot samskola och kvinnligt studentliv!

Men jag undrar, om man icke skulle tillerkänna dessa unga kvinnor någon rätt att tala i eget namn. De ha ju nämligen den grund att stå på, som den förra generationen icke hade: erfarenhetens. De ha provat det på egen kropp och själ och veta vad det vill säga att leva och arbeta, tänka och tala som män. De ha tröttnat och ledsnat därpå; — och nu börja de tala därom.

Nej, det faktiska förhållandet är nog detta, att vi stå inför en vändpunkt — som naturligt är, då de gamla abstrakta teorierna om kvinnoarbete och kvinnoarbeta nu kunna avlösas av praktisk erfarenhet.

*

Kvinnor och professorer. En replik av Elin Wägner.

PROFESSOR LEHMANNNS GENMÅLE på min anmälan av hans bok *Kvinnor* har fört debatten ett stycke vidare.

Det har i frågan om kvinnornas studier, där jag opponerat mot professorns förslag om särskilda examina för kvinnor, upplyst om tre ting:

För det första, att professor Lehmann vill ha högskolor för kvinnor. För det andra, att han tänker sig den examen, som efter tre års arbete skulle kröna kvinnornas studier, icke specifikt kvinnlig utan tillgänglig även för män. Om det blott är fråga om att skapa en ny examen i allmänhet för dem, som icke önska gå vidare på forskningens väg utan blott förvärva en för vissa tjänster nödig utbildning, då får saken ett helt annat utseende. Om en sådan examen är nödvändig utöver de levebrödsexamina, som redan finnas, kan jag ej bedöma. Vad jag protesterade emot var, att vissa examina vid universiteten skulle stämpas som kvinnliga. Kunskapen är *en* och densamma även om män och kvinnor äro aldrig så väsensskilda. Och det är samma samhälle i vilket de måste leva, samma taxa efter vilken de födas, leva, dö och begravas. Vår Herre själv har heller icke fastställt lättare examensprov för kvinnorna.

Dessutom protesterade jag mot detta förslag ur rent praktisk synpunkt. Var och en, som är det minsta initierad i den kamp kvinnorna måste föra för att hålla sig kvar på arbetsmarknaden och skaffa ett levebröd vet, att genomförandet av det Lehmannska förslaget om lättare examina — sådant förslaget ursprungligen var i hans bok — skulle ögonblickligen återverka menligt på kvinnornas ställning över hela linjen så i statens verk som hos enskilda

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessertchoklader. Högsta kvalitet.
Tillverkare: A - Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

MINA LEVNADSMINNEN.

AV HELENA NYBLOM.

(Forts.)

KAP. 7.

C. R. NYBLOM BLIR PROFESSOR.

ÅRET EFTER JAG KOM TILL SVE-
rige skedde den stora omvälvningen i lan-
dets statsform, då de fyra ständerna upplös-
tes, och de två kamrarna intogo deras ställe.

Jag förstod inte alls den stora betydelsen
en så viktig förändring skulle medföra, men
såg blott reflexen därav på de olika perso-
nerna med vilka vi kommo i beröring. Wir-
sén var djupt uppskakat. Han kom till oss
för att ge sin bedrövelse luft; hans röst
darrade och hans ögon irrade omkring som
i ångest, medan han utgöt sig för min
man i starka ordalag för att uttrycka sin dju-
pa missbelåtenhet med vad som hade hänt.
Däremot tycktes vår landshövding vara i
harmoni med omvälvningen. Åtminstone
var hela den nedre våningen i slottet glän-
sande illuminerad på kvällen. —

Samma år skedde också en stor förändring
i våra privata öden. Min man, som var doc-
ent i estetik, hade som sådan inga fasta
inkomster. Han hade blivit redaktör för
Svensk Tidskrift, åt vilket värv han ägnade
sig med ungdomlig livaktighet och med den
mångsidiga, opartiska blick, som utmärkte
honom i all hans verksamhet. Då dog Bern-
hard Elis Malmström plötsligt, och frågan
gällde om Nyblom skulle kunna erhålla plat-
sen efter honom. Som medtävlare hade han
endast Hagberg, som var docent i latinska
språket och därför inte tycktes honom bli så
farlig.

Men nu anlände ett brev från Gunnar Wen-
nerberg, däri han yttrade att han hade tänkt
på att söka Malmströms lediga plats och frå-
gade min man, huruvida han hade samma mål
i sikte? Nyblom svarade genast att om Wen-
nerberg sökte platsen, ansåg han honom vara
självskrivnen och ville då inte längre tänka på
att söka den. Härpå svarade Wennerberg att
han inte ville stå i vägen för sin yngre vän,
och uppmuntrade honom att fortsätta sin täv-
lan för professuren. Och härmed drog Wen-

nerberg sig tillbaka. — Den brevväxling som
situationen förorsakade, är införd i Signe Tau-
bes memoarer över Wennerberg och hedrar
lika mycket båda de skrivande parterna, som
visade sig lika uppriktiga och oegennyttiga.

För oss var det ju hela framtiden det gäll-
de, då en docents tillvaro är så gott som omöj-
lig, om han har en ung växande familj och
ingen privat förmögenhet.

Men redaktörskapet för *Svensk Tidskrift*
fick Nyblom uppge, då han nu fick lov att med
all makt arbeta på sin professorsdisputation,
och det följande året stodo vi utan inkomster.
Det var i flera avsenden ganska svåra år. In-
genting hade vi att leva av, och min man arbe-
tade dagarna i ända vid sitt skrivbord. Min
första lilla gosse föddes och dog, och själv
kände jag mig ofta rätt ensam i de främman-
de omgivningarna. Just under dessa tider var
N. S. min mans bästa tröst och uppmuntran,
till år 1867, då sällskapet upplöstes. Sedan
har jag aldrig varit vittne till att så många
och olika litterära element höllo tillsammans
som goda vänner och kamrater, ivriga att del-
taga i varandras arbete, uppmuntrande och
kritiserande. —

Alltsedan N. S. försvann, hade min man
just aldrig några liktänkande kamrater att sluta
sig till, eftersom de olika professorsplatserna
representerade helt andra ämnen än litte-
ratur och konst, och han kände sig ofta gan-
ska ensam i sina väsentliga intressen.

Medan han utarbetade sin professorsav-
handling om "*Innehåll och form*", hade jag,
som alltid, min bästa tröst och hjälp i den Ham-
iltonska familjen. Grevinnan Agnes var för
mig som en god och klok moder och med hen-
nes barn, Anna och Hugo, som båda voro fle-
ra år yngre än jag, sympatiserade jag mycket.
Egentligen kände jag mig aldrig så hemma-
stadd som på slottet. Både allvaret och skämtet,
som fanns däruppe, hade jag lätt att för-
stå. Det föreföllo mig likna vad jag hade varit
van vid i Danmark. Blott ett fattades: det
stora intresset för konst, som hade varit en
av huvudsakerna för min fader och alla hans
konstnärsvänner. I "Lärdomsstaden" bryd-

de ingen sig om konst i djupare mening. På
sin höjd räknades den som en av livets lyx-
artiklar, som kunde vara bra att ha, men som
man också saklöst kunde undvara.

Äntligen blev det slut på vår väntan och
ängslan och år 1867 i januari utnämndes Ny-
blom till professor. Han låg starkt förkyld
till sängs, då jag kom in och berättade, att nu
var han professor. Han utstötte då ett högt
glädjerop, och var i ett ögonblick ur sängen,
varpå han klädde sig och rusade ut på gatan.
Klockhoffs, som bodde i våningen under oss,
hade hört honom ropa, och Stawa Klock-
hoff hade sagt till sin man: "Antingen är Ny-
blom nu mycket sjuk, eller har han blivit ut-
nämnd till professor".

På förmiddagen kommo Agnes Hamilton
och Thekla Knös till mig för att lyckönska mig.
De voro klädda i sina finaste hattar och vita
handskar och hade kommit i Hamiltons egen
vagn för att hämta mig. Nu åkte de med mig
som i ett slags triumftåg runt och runt i sta-
den i den stängda vagnen, medan de båda
två skrattade och väsnades som två uppslup-
na barnungar. Jag hade då nyss fyllt tjugo-
tre år.

Min man kastade sig med all sin energi och
hela sitt intresse in i sin nya verksamhet. Han
föreläste inte efter papper, varför hans före-
läsningar fingo en mera levande prägel. Till
och med när han citerade de olika författarna,
gjorde han det utantill, och det var med verk-
lig dramatisk förmåga han framsade t. ex.
Goethes ballader: "Erlkönig", "Der Fischer"
o. s. v. Hans stora musikaliska begåvning var
ett plus, som gav liv och eld åt allt han be-
handlade. Dessutom höll han mycket av ung-
domen och hade intet av en äldre lärares ned-
tyngande och viktiga förnämhet, men han var
mycket häftig och kunde bli i hög grad otå-
lig, varvid han nog också kunde begå orätt-
visor emot sådana tentander som retade ho-
nom genom slöhet och isynnerhet genom att
ge sig sken av att kunna saker de inte kände
till.

Mera än en gång har jag från sidorummet
varit vittne till hur han uppmuntrade en ängs-

arbetsgivare. Den som inte har samma utbild-
ning kan inte göra samma arbete, inte få sam-
ma lön, inte samma ansvar och så vidare och
professor Lehmann har i realiteten intet att i
en hast ge dem i stället för vad de förlorade.

För det tredje upplyser professor Lehmann
att studierna vid högskolorna, ehuru uteslutan-
de byggda på manlig tradition, delvis även äro
förfelade för de unga männen. Man frågar
sig, om icke en reform i allmänhet skulle komma
även kvinnorna till godo och göra det lät-
tare för dem att anpassa sig. Vore det inte
skäl att göra ett försök, innan man tillgriper
den radikala åtgärden att fånga in kvinnorna
i kvinnliga högskolor och examina? Att de
vid sådana skolor skulle kunna t. ex. utbilda
sig till läkare är otänkbart.

Min kritik av professor Lehmanns bok har
lockat fram ett utmärkt uttalande av professor
Lehmann, som i en enda sats säger allt vad
jag behövde en artikel för att få fram. Han
säger nämligen, att kvinnorna "böra få lämnas
åt sig själva, sin egenart och sin utveckling".
Alldeles rätt, men detta har i historisk tid icke
skett. Ännu ha vi aldrig fått lov att finna ut
vår egenart eller bestämma vår utveckling. Det
har alla tiders professorer Lehmann gjort, om
än inte alltid under så artiga former och så
skenbart stora medgivanden. Professorns sis-

ta bok gick ut på att han — och andra profes-
sor — alltfört skulle bestämma egenartens
och utvecklingens avgränsning. Vem skulle
bestämma pensa i de nya examina? Vem skriva
den nya "världshistoria för fruntimmer" och
andra nödiga läroböcker? Vem undervisa
vid de kvinnliga högskolorna? Naturligt-
vis professorerna.

Kvinnorna börja själva söka treva sig fram
till en nyorientering i vårt industrialiserade
sambälle, där de ännu icke anpassat sig. Vär-
det i professor Lehmanns bok låg däri, att han
insåg att en olycksalig friktion, en nötning,
fanns, som måste avlägsnas. Om den saken
rör sig kvinnoaksdebatten så i Norden som
överallt huvudsakligen just nu. Den är märk-
ligt sällan teoretisk. De praktiska problemen
äro påträngande. Männens deltagande i deba-
ten är välkommet. Men professor Lehmanns
praktiska förslag på det område, där han är
auktoritet, d. v. s. universitetslivet, var olyck-
ligt och måste väcka opposition.

Då professor Lehmann kallar de nya veten-
skapliga rönen om körtelsystemet för "objekti-
viteter, som måste indragas i debatten" erinrar
jag mig ett yttrande av professor Freud under
en psykoanalytisk sammankomst i Wien, den
jag bevistade. Kvällens föredrag hade rört
sig om sexualiteten i ungdomsrörelsen (de s. k.

Vandervögel) och om svårigheterna både att
låta de unga fåglarna av båda könen vandra
och roa sig tillhopa och att skilja dem. Pro-
fessor Freud, som ägnat sitt liv åt studier av
de sexuella problemen, yttrade: "Vid min ål-
der (60 år) är jag inte längre objektiv. Jag
kan inte längre fullt fatta de problem, som här
föreligga. Jag förminkar nödvändigt de un-
gas svårigheter därför att de för mig ligga så
långt tillbaka i tiden och jag känner mig icke
kompetent att råda dem."

Härmed menade professor Freud, att en
människa icke kan vara objektiv vid bedöman-
det av ett problem, som icke har liv för honom
själv. Jag tror icke att kvinnornas svårighe-
ter, kvinnorörelsens andliga och praktiska mål,
den längtan, som väckte och driver den, äro
levande för professor Lehmann. Ej heller
har han tillräckligt studerat kvinnorörelsen för
att utifrån bilda sig en rätt kunskap därom, så-
som tydligt framgick av hans feluppfattning
av kvinnorörelsens dogmatism. Därför är han
heller icke objektiv med avseende på de konse-
kvenser på det psykiska livet han drar ur vissa
fysiologiska rön. Det är förvånansvärt hur
lätt många humanister när det gäller kvinnor-
na, förfalla till en naturalistisk tankegång.

ELIN WÄGNER.

lig och försagd tentand, ja till och med hämtade konjak för att stärka hans nedsatta livskraft. Också har jag, utan min vilja, kunnat åhöra olika tentamina genom väggen till min mans rum, från min arbetsplats i vår lilla salong. Sålunda minns jag följande frågor och svar.

Efter att ha gått några varv upp och ner på golvet, som hans vana var, stannade Nyblom framför tentanden och frågade:

"Kan herrn säga mig: Vad är poesi?" (Jag tyckte för min del att det var en ganska kinkig fråga, ty om man skulle ha slagit ihjäl mig, kunde jag aldrig ha svarat därpå, och anser det fortfarande för en olöst hemlighet.) Den olycklige tentanden teg några ögonblick och svarade därpå ängsligt. "Ja, det är när det rimmar." "Är sålunda allt som rimmar poesi?" frågade min man. "Å nej!" lät svaret. "Det skall väl också vara ett blomstrande språk." "Alltså, när det rimmar och har ett blomstrande språk, då är det poesi?" frågade min man åter.

En lång paus uppstod. Därpå anmärkte den stackars tentanden ganska bestämt: "Nå — det skall väl också vara litet reson med det."

Jag vet inte vilket betyg som blev resultatet av tentamen, men hoppas att den innehöll flera, lättlöstare frågor att svara på. —

Alla tentander fingo lov att gå igenom vår lilla salong, där jag satt och sydde, för att komma in till min mans rum, och de hade den sorgliga plikten att stå stilla mitt på golvet och bocka för mig, där de inträdde på morgonkvisten iförda frack och vit halsduk. Min man satte visserligen på dörren: "Studenter äro mest välkomna i vardagsdräkt", men många visste det inte utan kommo i den sedvanliga kyparuniformen. Jag kommer särskilt ihåg Forssell, hur han stormade in, med sitt vågiga ljusa hår och sin friska hy, blev stående mitt på golvet och gjorde en djup bugning. Först senare blev jag personligt bekant med honom. Det kunde också hända att mycket blyga studenter smögo sig igenom rummet utan att vända på huvudet eller hälsa, men tassade över golvet med förfärat utseende och stela blickar, fästade på min mans dörr, högst obehagligt överraskade av att skola passera något så oroväckande som en ung dam vid sitt sybord.

Emellertid önskade jag också själv att utvidga mina mycket bristfälliga kunskaper, och jag stod ofta framför min mans ganska anse- nliga boksamling, undrande över var jag egentligen skulle börja för att finna den rätta ingången till vetandets labyrint. Min man introducerade mig hos de svenska skalderna, av vilka jag förut blott hade känt tre: Bellman, med musik, vars kompositioner jag till och med kände mera fullständigt än han, både "Fredmans epistlar" och "Bacchi tempel", Tegnér, vars Frithiofs saga jag hade läst som ganska ung flicka, och vars sköna poesi glädde mig, fastän jag inte trodde den var det rätta uttrycket för vår tids tankar och personer, och slutligen Runeberg, som ju inte kan räknas bland svenska diktare, fastän han har skrivit på svenska språket. Men jag hade läst hans "Fänrik Ståls sägner" med stor hänförelse i Danmark, och ännu efter att ha läst de flesta länders berömda diktare, har jag med undantag av Elisabeth Brownings dikt "Mother and poet" aldrig blivit gripen så starkt av fosterländskt poesi, som av vad Runeberg har gett sitt folk i Fänrik Stål.

Nu var det en mängd andra författare som min man gjorde mig bekant med, och av dessa rördes jag isynnerhet av två, som äro varandra diametralt motsatta, nämligen Almqvist och Geijer. Hos Almqvist fängslades och förtrollades jag av hans fantasi och hans underbara, originella idéer, och Geijer verkade

stärkande och glädjande på mig genom sitt klara solsken, och sin kraftiga koncisa stil. Isynnerhet var det hans brev, som gävo mig en levande bild av denna sällsynt mänskliga och utpräglade personlighet. Vad de övriga svenska författarna angår, så tillstår jag att de, oaktat den nimbus med vilken åren och traditionen omge dem, voro (och förbli) oätkomliga för mig. Där ingen stark personlighet och originell begåvning finnes bakom dikten, där lämnar den mig ganska kall, om den är aldrig så väl gjord, och detta är orsaken varför jag numera kan känna mig lycklig över att ha upplevat Frödings skaldskap, vilket (efter min mening) ingen annan svensk diktning på något vis kan komma nära. — Hos Almqvist och Geijer kunde jag redan beundra deras rikedom på *originella ord* (jag menar inte sökta och besynnerliga). Ord som bättre än alla andra just uttryckte vad de önskade säga. Vi hade många lyckliga kvällar, medan vi läste Almqvist och Geijer. Min man läste högt, medan jag arbetade, en situation som jag tror är för de flesta kvinnor mycket tilltalande. Han ville också att jag skulle lära mig förstå och följa med, om han läste för mig på främmande språk, och började med "Taines resa i England". Till att börja med hade jag mycket svårt att följa med, men det dröjde inte länge, innan jag uppfattade de främmande ljuden och kunde glädja mig lika mycket åt att lyssna till hans föredrag av en fransk eller italiensk bok, som när han läste svenska. Förresten hade han ett mycket gott uttal, isynnerhet av italienskan.

Samtidigt med att vi läste Geijer, sjöng min man hans visor, dessa enastående visor, vilka så få människor förstå att sjunga. I deras knappa form med det ytterst enkla ackompanjementet kunna de mera anses som musikaliska fragment, men i sin yttre litenhet bära de geniets stämpel, detta att i en knapp och koncentrerad form klart kunna ge det väsentliga.

Hushållet var inte så lätt på den tiden, eftersom man inte hade vatten att tillgå inomhus. Allt vatten skulle hämtas vid slottskällan, dit man hade tio minuters gång fram och åter, och eftersom vi alltid ha förbrukat mycket vatten i vår familj, var det ett beständigt vallfärdande av vår enda jungfru med kopparflaskorna till källan, vilket vintertiden var både besvärligt och tidsödande. Men så är också Uppsala källvatten bland det renaste och friskaste som finnes! —

Goda råd äro dyra.

Ett gott och billigt råd

är att Ni bör pre-

numerera på

IDUN

1921.

—:—

Musiken dyrkade jag beständigt och fann en god violinist i Rydén, med vilken jag spelade Beethovens Violinsonater. Han hade också en god röst och var isynnerhet mycket musikalisk. I Orphei drängar sjöng han solopartiet i "Italiensk salat", en rolig komposition, vars komponist jag inte kommer ihåg namnet på. Orden utgöras blott av musikaliska termer: "Cantando", "diminuendo", "crescendo", "forte", "fortissimo", "piano", "pianissimo", "con tenerezza", "ritardando accelerando", "con passione" o. s. v., medan musiken noga följer de växlande uttrycken. Tenoren har den deklamatoriska solostämman, och kören följer med som ackompanjement. Detta stycke föredrog Rydén alldeles utmärkt. Det skall vara en parodi på italiensk operamusik, men är inte desto mindre en riktigt klangfull och elektriserande komposition. Rydén dog ung efter en flerårig lungdot.

Då min andra gosse, Carl Göran, hade blivit född, var min tid upptagen av hushållsbestyr. Men jag kunde inte uppge mitt piano. Jag fann då på den utvägen att sätta min lilla gosse i en hög stol, med stängsel för, vid den nedra ändan av klaviaturen, och där fick han sitta och dundra i tangenterna medan jag övade mig på den övriga delen av pianot. Jag fann snart att vad som mest intresserade svenskarna var sång, och jag blev rätt ensam med mitt stora intresse för pianot med dess mångfaldiga och rika litteratur. —

År 1865 blev järnvägen färdig mellan Stockholm och Uppsala, något som var en av de händelser som med ett skarpt streck markerade två tidsperioder. Nu var det inte mera att sitta en hel dag och frysa och skramla på en diligens, nu kunde man på ett par timmar vara i huvudstaden, slussarna voro öppnade för dess inflytande.

Kung Karl den femtonde och hans drottning Lovisa skulle komma till invigningshögtidligheterna, och på kvällen gavs stor bal på Gillet. — Det var ännu sex år till kungens död, men han såg redan den gången ganska ansträngd och upphetsad ut, med sin mycket röda ansiktsfärg och något pussiga kinder. Men hans figur var ännu ungdomlig, och han förde sig med kraft och elegans. Som man vet, var han mycket populär, och hans rättframma, nästan kamratliga sätt att behandla sina vänner vann många hjärtan. Dock sade man att han, om någon kom honom för nära, kunde draga sig tillbaka och plötsligt iakttaga sin kungliga värdighet. Denna balkväll, som var den enda gången jag såg honom, var han ytterst livlig och älskvärd och dansade ivrigt. Han hade isynnerhet utkorat en dam, vilken han, då han som kronprins var i Uppsala, hade svärmat för. Hon var nu en gift fru och inte alldeles ung, men hon måtte ha haft en förkänsla av att kungen skulle komma att visa henne uppmärksamhet, ty innan han kom vandrade hon omkring med höguret huvud och ett käckt uttryck i hela sin välskapade figur. Jag minns särskilt att hennes vita underkjol hängde fram på ett ställe under den rätt korta sidenklänningen. Kungen bjöd upp henne och de dansade en dundrande polka, så länge och så utfordrande att de till slut voro alldeles ensamma på golvet. Drottningen satt orörlig och beskådade dem, utan att ändra en min. Drottning Lovisa var inte vacker, isynnerhet hade hon en egendomlig figur, bred och platt, med uppstående axlar och en mager hals. Men hon hade ett innerligt gott och vänligt uttryck, och oaktat hon nästan var ful och mycket illa klädd (men översållad med dyrbara juveler), verkade hon sympatisk. —

(Forts.)

IDUNNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

(Forts.)

NÄR JAG KOMMER UT FRÅN DEN här inrättningen, skall jag brodera mig en klänning i samma stil som den här duken", sade Cascacalenda, "huden tar sig så bra ut genom det här tyget."

Hon försökte det mot handen . . . någonting skärt, genomskinligt, utmanande.

"Ack, herre Gud, den som ändå vore väl härifrån!" utropade Avigliana.

"Det dröjer ännu tre månader, åtta dagar och sju timmar", sade Pentasuglia.

"Altimare skulle nog vilja komma härifrån i denna dag", viskade Vitali.

"Vem vet' vad hon får för straff?" sade Spaccapietra.

"Jag skulle nog ge förestånderskan svar på tal."

Plötsligt var det någon, som sade ett varnande: "Tss!" Viceförestånderskan inträdde; det var någonting ovanligt. Altimare såg hastigt upp, men sänkte genast ögonen igen och fortsatte med sitt arbete. Viceförestånderskan böjde sig, för att ej låtsas om något, ner över ett par sybågar och gjorde några anmärkningar. Slutligen sade hon:

"Altimare, förestånderskan vill tala med er."

Lucia reste sig genast och gick med höguret huvud mellan två bänkrader, utan att se varken till höger eller vänster. Kamraterna tego och arbetade ivrigt.

"Heliga madonna, hjälp henne", tänkte Caterina Spaccapietra.

"Min gifta syster har talat med mig om det där; Zolas böcker kan man inte läsa", sade Giovanna Cascacalenda.

"Jo, visst kan man läsa dem", invände Minichini, "men det går inte an att säga till unga herrar, att man har läst dem."

"Åh, så många böcker jag har läst i hemlighet!" utbrast Avigliana.

"Jag har hört talas om en förlovning, som blev uppslagen", sade Minichini, "emedan fästmän råkade tala om, att hon hade läst *Kameliadamen*."

"*Kameliadamen*! Åh, vad den måtte vara bra! Vem av er, flickor, har läst den?"

"Inte jag, inte jag, inte jag!" svarade man i korus och suckade.

"Jag har läst den", erkände Minichini.

"Lärarinnan kommer", viskade Vitali, som agerade utkik.

"Vad går det åt er, efter ni inte syr, Spaccapietra?" frågade lärarinnan.

"Ingenting", svarade denna och såg ner på sin söm. Hennes händer darrade.

"Mår ni illa? Vill ni gå ut och hämta frisk luft?"

"Nej tack, jag mår alldeles bra, jag föredrar att stanna här."

"Är du ledsen för Altimare?" frågade Avigliana.

"Nej, nej", viskade den andra skamfull.

"Vad kunna de göra henne?" frågade Cascacalenda.

"Herre Gud, de kunna väl inte äta upp

henne", sade Minichini. "Om de göra henne något, ska vi hämnas."

"Förestånderskan är hjärtlös", sade Avigliana.

"Och viceförestånderskan är en nedrig varsel", inföll Vitali.

"Ja, och Cherubina Friscia är minsann inte heller att leka med", anmärkte Pentasuglia.

"Ack, den som ändå snart sluppe ifrån den här inrättningen!" utropade Cascacalenda.

Alla suckade, instämmande i samma önskan. Det blev tyst ett ögonblick. Caterina Spaccapietra drog nålen långsamt ut och in, hon kände sig alldeles utmattad.

"Kära lilla Minichini, berätta den där *Kameliadamen* för oss", bad Giovanna Cascacalenda, och hennes passionerade röst darrade av nyfikenhet.

"Det kan jag inte, min älskling."

"Varför inte? Är det så förskräckligt? Tala om den, Minichini! Snälla Artemisia, tala om den där boken för oss!"

De andra sade ingenting. Men deras ögon lyste av nyfikenhet, och begärelsen kom orden att torka in på deras läppar. Giovanna bad för dem alla med sina bönfällande stora ögon och ett trånande leende på de svällande läpparna.

"Jag skall tala om den, men du skvallrar väl inte på mig, Giovanna?"

"Nej, käraste du."

"Jag hinner inte sluta historien i dag."

"Det gör ingenting, det gör ingenting, börja du bara."

"Näväl, arbeta flitigt och se inte på mig, som om ni hörde på mig. Jag vänder mig helt lugnt till Giovanna, som om jag hade något att säga till henne, och hon skall nicka då och då eller säga några ord. Men för Guds skull, låtsas inte om, att ni hör på mig."

"Ja . . . det bodde en gång i Paris en fattig sömmerska vid namn Marguerite Gauthier . . ."

"Violetta", avbröt Pezzali. "Jag har hört *Traviata*."

"Avbryt mig inte! Namnet är förändrat. Vid fjorton års ålder var hon en lysande skönhets, spenslig och smärt med långt ljusbrunt hår, stora blå ögon . . . ett egendomligt utseende. Hon var mycket fattig och gick klädd i urblekt perkalklänning, en svart sjal, genomskinlig av ålder och snedgångna stöfletter. Hon gick varje dag och köpte för två soldi potatis hos månglaren, som stod vid gatuhörnet med sin stekugn. Hon var känd under binamnet "blondinen med den stekta potatisen." Men hon var född till lyx och elegans, hon kunde inte vara fattig och olycklig. Hon spjärnade emot en tid, men inte länge. En dag hade den vackra duvan ett parfymerat näste . . ."

"Vad hade hon gjort?" frågade Avigliana, ur stånd att tiga.

"Hon hade blivit . . . en sådan där kvinna."

"Här kommer Altimare", sade Spaccapietra och reste sig till hälften i stolen.

Alla vände sig om. Lucia kom långsamt gående med osäkra steg och stötte emot sto-

larna här och där, som om hon icke sett. Hennes armar hängde slappt ner. Hennes ansikte var icke blekt, det var blågrått, och hon hade mörka ringar kring ögonen. Hon satte sig på sin plats, men rörde ej vid arbetet. Hennes kamrater betraktade henne häpna. Detta magra asketiska ansikte hade alltid ingivit dem en viss känsla av beklämning, men i dag skrämde det dem riktigt. Det måste säkert ha förefallit någonting förskräckligt mellan henne och förestånderskan. Utan att säga ett ord, lade Caterina Spaccapietra ifrån sig arbetet, lämnade de trefärgades krets och gick och slog sig ner bredvid Lucia. Denna tycktes knappast lägga märka till henne och satt där som förstenad med ett lidande uttryck i sitt ansikte.

"Vad är det åt dig, Lucia?"

"Ingenting."

"Säg Lucia, du har visst lidit mycket? Du lider ännu?"

Icke en suck, icke en rörelse i hennes drag.

"Lucia, du vet, att jag inte kan säga något för att trösta dig. Jag vet inte, vad jag skulle säga."

Hon teg. Då hon fattade Lucias ena hand, var den iskall, slapp, utan liv; Caterina smekte den tyst, som om hon velat värma den. Hon sökte efter något, som hon kunde säga, men hon fann ingenting. Hon böjde sig fram och försökte se in i Lucias ögon. De trefärgade lyssnade på avstånd. Hela skolan följde scenen uppmärksamt.

"Tror du inte, att du kan gråta, Lucia?" föreslog Caterina skyggt.

Hon fick intet svar. Caterina kände sig allt mera olycklig och förvirrad.

"Säg mig, Lucia, hur det är med dig? Du ser ju, att jag inte kan trösta dig. Men tala, gråt, ge din smärta utbrott; du kvävs."

Intet svar. Plötsligt ryckte det krampaktigt till i Lucia Altimares hand, hon reste sig upp, styv i alla lemmar, grep sig med bägge händerna om huvudet, slet sig i håret, upp-gav därefter ett långt, skärande, förfärligt skrik och störtade ut ur rummet. Det blev stor uppståndelse. Caterina Spaccapietra stod ett ögonblick som förlamad.

"Till terrassen!" ropade Minichini. "Där är faran. Till terrassen!"

Lucia Altimare sprang genom rummet med nedböjt huvud, den vita dräkten fladdrande omkring sig och de nedslitna svarta flätorna hängande, utåt ryggen. Hon sprang genom salen och korridoren utan att se upp, och hon hörde bakom sig den flåsande andedräkten av dem, som sprungo efter henne. I den långa korridoren ökade hon farten; i trappan, som ledde till matsalen, kastade hon sitt trefärgade skärp ifrån sig.

"Altimare, Altimare, Altimare!" ropade de flämtande kamraterna bakom henne. Hon vände sig om, tog trappan i några språng, föll, reste sig hastigt, hämtade andan och sprang ut i den långa gången, som löpte utmed sovrummet, störtade fram till den första dörren, men fann den stängd och stönade av förtvivlan däröver.

"Altmare, för Guds skull, Altimare, Altimare!" upprepade ekot i den bestörta, upp- och nedvända skolan.

Hon sprang till en annan dörr, sköt upp den och ilade in i sovrummet; framför Kristusbildens över hennes säng sträckte hon vilt ut armarna som till en avskedshälsning. Längst bort, i ändan av mellangången var balkongen som vette åt terrassen. Tolv à femton unga flickor voro alltid på trettio stegs avstånd bakom henne; sedan kom hela skolan. Hon hörde ingenting. Nu skulle de ej kunna hinna upp henne. Med ett språng kom hon fram till balkongdörren, ryckte upp den, sprang ut på den svarta asfalten, som brände i julsolen; hon var bländad av ljus, luft, förtvivlan och tyckte att bröstvärnets framför henne gungade. Men då hon kom fram till det och häftigt gjorde korstecknet, grepo ett par armar henne om livet, starka som järn.

"Släpp mig, Caterina, låt mig kasta mig utför."

"Nej."

"Släpp mig, jag vill dö."

"Nej."

Ett ögonblick brottades de med varandra på den stora, ödsliga terrassen, vid stenbalustraden, nedanför vilken avgrunden låg. Caterina höll henne fast, andlös, men utan att ge tappt. Lucia spjärnade emot med ormlika rörelser, slog henne med knutna händer, rev henne, bet henne. Sedan uppgav hon ett skrik och nedföll sanslös på asfalten.

Då de andra hunno fram och slutligen hela skolan var samlad ute på den stora terrassen, låg Caterina och viftade på Lucias ansikte med sin näsduk, medan hon sög blodet ur skrämmorna på sina händer.

"Om inte du hade varit, vore hon nu död", sade Minichini och kysste henne. "Hur bar du dig åt?"

"Jag sprang utför kapelltrappan", svarade Caterina helt lugnt. "Ürsäkta, fru förestånderska, skulle ni vilja vara god och skicka hit litet ättika?"

IV.

NERE I TRÄDGÅRDEN GYMNASTISERADE de små under stoj och skratt; deras röster trängde dämpade genom avståndet upp till terrassen, där de stora promenerade under lovstunden. Mot den fridfulla, violetta aftonhimlen avtecknade sig de unga flickornas gestalter, där de gingo långsamt i grupper av två, tre eller fyra, pratade, stannade vid bröstvärnets, vitklädda figurer med skarpt avstickande svarta ylleförkläden. Tre eller fyra lärarinnor gingo av och an, virkande, med nedslagna ögon och orörligt ansikte, men uppmärksamt lyssnande. Denna fritimme var dagens mest

efterlängtnade, men på samma gång mest melankoliska stund.

Den vida luftrymden, den omfattande utsikten från Capodimontehöjden, där skolan låg, över alla dessa Napolis hus, som sträckte sig ända ner till havet, denna fläkt av frihet, framkallade en sorgbunden stämning i dessa unga hjärtan, som antingen voro nära att sprängas av översvallande livslust eller förtvånade av för tidig anemi. Alla hemliga sorger, alla tärnande ömhetskänslor, all formlös längtan, detta behov av suckar och tårar, som det spirande livet väcker hos de unga flickorna, fingo i denna stund ett utbrott.

Eleverna gingo dit upp, längtande efter fria, öppna luftrymder, med fångens beklämda önskan att ha vingar; de uppgåvo ett utrop av glädje och befrielse, då de befunno sig där uppe, bländade, skälvande, insupande luft och ljus genom alla porer.

De jollrade, skrattade, jagade varandra, dessa femton- och adertonåringar, som om de endast voro tio år; det fattades ej mycket att de börjat leka kurragömma. De tänkte ej längre på de farliga samtal, som besmittade deras brådmogna fantasi, de tänkte ej längre på att knota över förestånderskan och lärarinnorna, det eviga temat, över vilket de broderade de elakaste variationer. De blevo okonstlade, glada, barnsliga. En dag hade Artemisia Minichini i ett anfall av ysterhet tvingat Cherubina Friscia att dansa ett varv vals — och det hade förefallit helt oskyldigt lustigt och naturligt.

Men efter en kvart mattades denna exalterade stämning och domnade bort efterhand. Skratten tystnade, rösterna dämpades liksom av rädsla; man sprang ej längre, man gick långsamt och högtidligt; kören upplöstes i duetter och trior. Orden förlorade sin klang och sin livlighet — och alla det redan ungdomligt vibrerande livets kvävda sorger tvingade dessa huvud att böja sig i sommarkvällens och solnedgångens vemodiga stämning.

Lucia Altimare stod vid bröstvärnets och stirrade ut över Napoli, men utan att se något därav. Hennes fina ansikte avtecknade sig mot den redan bleknade himlen, och profilens rena linje hade ett elegant behag, som påmind om en antik kamé. Det mörka håret, som var uppsatt litet högt, hade en flyktig likhet med en bronshjälm. Bredvid henne stod Caterina Spaccapietra och betraktade Napoli med sina klara, grå ögon. Hon föreföll tankfull och förströdd, men då Lucia ett ögonblick såg ner, ryckte hon till och gjorde en rörelse liksom för att hålla henne fast.

"Var inte rädd, jag kastar mig inte över nu vidare", sade Lucia Altimare med sin låga,

svaga röst och smålog matt. "Jag var tokig i förra veckan, men du har gjort mig klok igen. Det vill säga, inte du, utan Gud; genom din mun och dina händer har Herren räddat mig från dödssynd och förtappelse."

Hon tog upp sitt blåa radband ur fickan, kysste det lilla silverkrucifixet och medaljen med madonnabilden.

"Nåja, det var en dårskap, Caterina. Men ingen, ingen här förstår mig —" hon böjde sig ner och talade sakta. "Du är god, och du förstår mig; men om du visste allt!! Om jag kunde säga dig allt! Förestånderskan var kall och grym mot mig härom dagen. Hon sade, att jag hade skrivit saker ovärdiga en flicka av mitt stånd och som bevisade, att jag kände till saker, som en flicka inte bör veta, att läraren, lärarinnorna och mina kamrater voro skandaliserade över vad jag hade gjort, att hon såg sig nödsakad att skicka denna kria till min far jämte ett strängt brev. Jag teg, Caterina. Vad skulle jag säga? Men jag led tusen gånger värre kval än dödens, jag kände mitt hjärta sargas blodigt. Jag teg; jag grät icke, bad icke. Jag gick tillbaka in i salen, utom mig av smärta och blygsel. Du talade till mig, men jag hörde dig ej. Döden for det som en blyt genom min själ, och min själ förälskade sig i den tanken. Gud... försvann för min blick."

Hon teg utmattad. Caterina, som uppmärksamt hade hört på, tjusad av dessa sentimentala fraser, sade:

"Fatta mod, Lucia. Det är inte långt till september. Då få vi slippa härifrån."

"Vad hjälper det?" sade den andra med en axelryckning. "För mig är det bara ombyte av marter. Ser du ett litet klocktorn där nere, nedanför Vornerohöjden? Det är den kyrka, där jag döptes. I denna lilla kyrka finnes en madonna med svart, guldbroderad klänning och med en liten vit näsduk i handen; hon lyfter de sorgsna ögonen mot himlen, och i hennes gudomliga, blödande modershjärta äro de sju smärtornas svärd instuckna. Jag blev döpt i Santa Maria Addodoratos kyrka, hon är mitt skyddshelgon. Jag är född till att lida."

Caterina hörde på med ett bedrövat uttryck i sitt ansikte.

"Du överdriver. Du känner ju inte livet."

"Jag känner det", svarade den andra och skakade på huvudet. "Jag tycker, att jag har upplevat mycket och erfarit mycket, jag känner mig gammal. Överallt har jag endast funnit smuts och aska. Jag är led vid allting. Vi äro endast födda till att lida."

"Det där är återigen Leopardi. Du har ju lovat mig att inte läsa honom vidare."

(Forts.)

KVINNOPORTRÄTT TILL DAGSKRÖNIKAN.

50 ÅR FYLLDE DEN 6 JANUARI EN AV den svenska koloniträdgårdsrörelsens allra verksamaste och mest energiska märkeskvinnor, fröken Anna Abergsson.

Fröken Abergsson, som så helt lätit sitt hjärta fångas av koloniträdgårdsrörelsens vackra idé, tycks i utbyte ha fått en ungdomlighetens gåva som få andra, och med sin ungdomliga hänförelse och verksamhetslust förmår hon också smitta alla, som komma i hennes närhet. Fröken A. är också mycket ivrigt kommunalt intresserad.

Författarinnan amiralskan Emma Gad har avlidit, 68 år gammal.

Från svensk synpunkt måste fru Gad framför allt stå som köpenhamnskan. Med alla sitt väsens rottrådar tillhörde hon, tycks det, dess bourgeoisie, och den anda, som präglade hennes dramatiska alster, var Köpenhamns-bourgeoisens i bättre mening, sådan den utformats genom framför allt bröderna Brandes' påverkan. Fru Gads livliga intellekt och lätta penna gjorde henne också till en utmärkt journalist, och hon redigerade i flera år Politikens Damtidende.

Anna Abergsson.

Emma Gad.

SVENSKORNA BÖRJA TYCKA OM RIDSPORT.

En typisk engelsk ridbild. prinsessan Mary på sin jakt-häst. Observera att prinsessan som de flesta engelska ryttarinnor begagnar damsadel, och hon gör för resten på sitt fullblod ett ovanligt flott intryck.

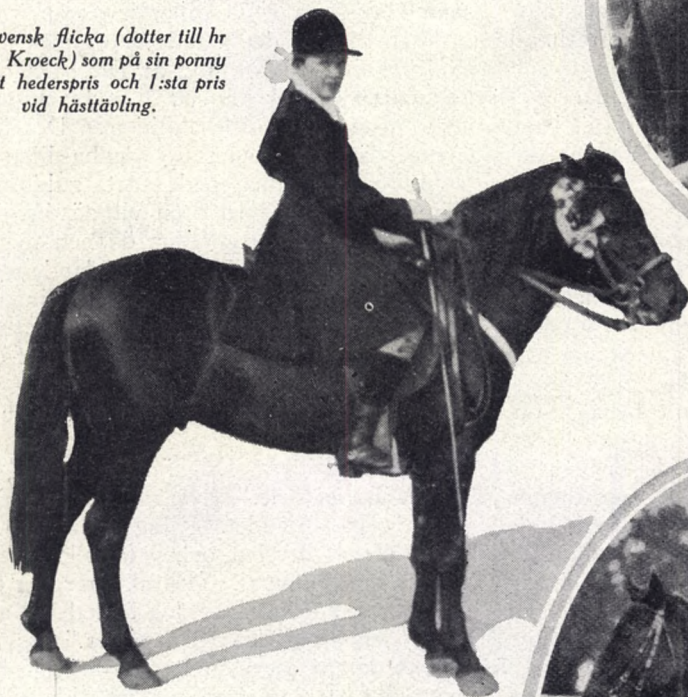

En svensk ryttarinna före Djurgårdsritten i diskret ridkostym, men med herrsadel på hästen.

Det finns treårsparolar, som få vänja sig vid att sitta på hästryggen.

En svensk flicka (dotter till hr Erich Kroeck) som på sin ponny vunnit hederspris och 1:sta pris vid hästtävling.

Ett elegant par i riddräkt.

DE SVENSKA RYTTARINNO, VI MÖTA på landsvägar och ridstigar, sitta i regel flott i sin herrsadel. Men de kritiker finnas, som påstå, att de allra flesta av våra ridande damer alldeles inte kunna "sitta" på sin häst, att de snarare skumpa fram än rida. När vi en dag mötte en ryttarinna i en Djurgårdsallé och sökte se, om kritikern kunde ha rätt, överstänkte hennes häst oss med vägens smuts, vilket var det bästa argumentet mot kritiken. Och Fylgian flög vidare stolt i sin herrsadel. Faktiskt: i Sverige har herrsadeln segrat genomgående bland våra damer, medan man i Tyskland och framför allt England, ryttarinnornas land framför andra, vanligen ser dem i damsadel. Och det kan inte heller förnekas: ingenting kan ta sig flottare ut än en ryttarinna i just damsadel, om hon för resten sitter väl och kan sin konst. Ja, det finns ju trots allt också bland oss de som påstå, att det faller sig naturligare för ryttarinnan att begagna damsadel, fastän det är svårare att lära sig rida med den. Men vi skola inte längre fördjupa oss i detta spörsmål, som alltid skall uppröra och splittra ridande damvärlden.

I det här slagets riddräkt ser den unga damen ut som en page.

Av de bilder med ridande damer, vi här återge, äro de svenska tagna från Ridskolan på Kungl. Djurgården i Stockholm, vilken ledes av herr Erich Kroeck. På de sista åren har ridsporten blivit allt

modernare bland våra damer. Herr Kroeck berättar, att ryttarinnorna komma från alla läger: där är t. ex. inte så få, som om vardagarna sitta i något verk eller på något kontor och ta till ridsporten på lediga stunder och dagar för att stärka sina nerver och fysik.

De som få lära sig att rida äro ju också våra filmskådespelerskor, och det kan vara knepigt nog för dem ibland. Mary Johnson lär frukta hästar och inte desto mindre får man se henne som en djärv ryttarinna i "Lyckoriddaren". Till slut skjuter hon med berätt mod ned sin kära häst. Pistol har hon i handen, men varifrån får hon sitt mod? Nå, hästen låg sövd på marken (det var just på Ridskolan, bilderna togos), övermetad med blod, men just i det viktiga ögonblicket, när skådespelerskan kom fram till honom, sprang han upp på alla fyra — skräck och fasa och knallande pistol!

SCENISKT NYÅR.

FRÅN SAGOSPEL TILL REVY.

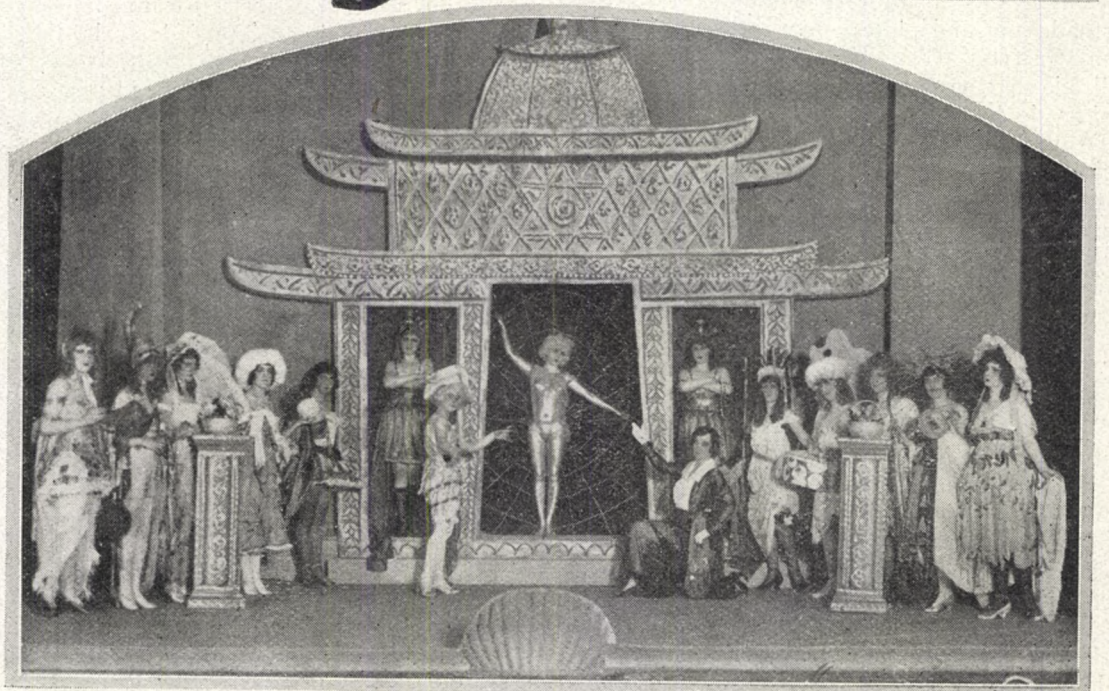
Bilden till vänster visar den vackra scen i sagspelet "Turandot" på Dramatiska Teatern, där prins Kalaf (Uno Henning) vinner den stolta prinsessans (Signe Kolt-hoff) hand. Sagspelet ägde även i yttre avseende all den dekorativa fägring ett fantasifullt verk kräver.

Till vår balettkonsts renässans: Ebon Strandin och Sven Tropp i den nya svenska balettkompositionen, "Balettkisser", av Sven Tropp, framförd på K. Teatern.

Tre revyfigurer: Maja Cassel (överst) representerar den kvinnliga fägringen i Södra Teaterns revy och Stina Berg (till höger, som välgött Wien-barn!) den kvinnliga komiken i samma alster; till vänster Erik Lindholm, som genom sin frodiga humor blev en av publikgunstlingarna i Folkteaterns revy.

Det har under nyårskiftet varit ovanligt livligt i den stockholmska teatervärlden, där nederlag växlat med segrar. Till allt annat ha också kommit de traditionella nyårsrevyerna, som denna gång voro åtta i Stockholm. Våra bilder visa några scener och revyer från den allvarliga såväl som den lättare scenen, och på nästa sida ge våra recensenter sitt om-döme om den sceniska nyårsalstringen.

En effektiv slutscen i Mosebacke-revyns andra akt.

Ingen gedigen besättning utan

**DUN
TÄCKEN**

Högsta komfort.
Idealet för all säng-
beklädning.

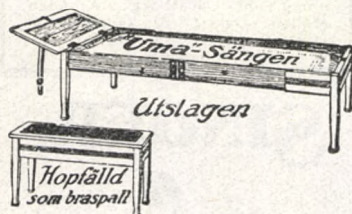
J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

Uma-sängen

Försäljes i
varje välsorterad möbel-
affär.

Tillverkas av
INDUSTRI-BOLAGET,
AMÅL.

PIX-pojken på äventyr.

Vid alla resor på och över jord
Bör Pix-Pastillen vara med ombord.

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
För skolbarn hälsobringande

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för klena personer och barn.

**PHOSPHO-
ENERGON
PILLER**
FÖRORDAS AV LÄKARE

• Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträng-
ning och sömnlöshet. •

SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

På den varma verandan över sjön träffades några ungar, som inte kunde resa från staden. Grosshandlare Edlund satt röd och tung och svettig, i en stor korgstol med en halvsläckt cigarr mellan de tjocka läpparna och huvudet inkruget i den feta halsen.

"Fy fan", muttrade han, "det här är inget sommarnöje för en gentleman. Men man kan ju inte komma loss. Ingen att överlämna ruljansen åt." Så spottade han.

Doktorn var ung, ny på platsen och intresserad. Det hade varit åtskilliga mässlingsfall på barnsjukhemmet. Han klippte med ett par närsynta ögon och smålog.

"Ja", medgav han, "omväxling! Det beror ju på. För en läkare ges det ju alltid en viss spänning. — Ansvaret!"

Grosshandlare Edlund sneglade på honom med sina små, listiga ögon.

"Ansvaret!" mumlade han. "Det låter nästan lika besynnerligt som att höra folk tala om billiga varor. Det är två bortlagda ord."

"I höst skaffar jag mig en ny provisor", inföll apotekaren kärft.

Edlund flyttade på sig och öppnade ögon-springan en halv millimeter.

"Hm! Vad nu då? Väger hon galet?" Han skrattade.

"Nej bevars, visst inte!" svarade apotekaren spydigt. "Men det finns en gräns. Det finns verkligen en gräns."

"Jaså, det gör det? För vad då?" Grosshandlare Edlunds händer, som han knäppt ihop över magen, hoppade av skratt. "Ja, tänk, att den dygdiga lilla Karlin var en så'n gammal Adam. Vem kunde drömma om det?"

Ingen svarade. Ämnet tycktes utnött. Det hade tuggats hela vintern, var gång de gamla stamgästerna möttes. Det fanns ingen saft kvar i det längre.

Under tiden sutto de båda delinkventerna under en blommande lind inne i borgmästarens trädgård. Det ångade av värme och honungsdoft under det runda, tunga trädet, där bien surrade som en dov orgelton.

Laura satt och sydde, och den lille borgmästaren följde rörelserna av en hennes smala vita händer. Åter och åter kom Petrarconnetten honom i minnet: "*Io vidi in terra angelici costumi*". "Jag vill bort!" utbrast han plötsligt med ovanlig energi. "Vart skall vi resa?"

Laura lyfte ögonen från sömnaden. De hade fått ett nytt uttryck av klar glädje, som gjorde henne ygnre och vackrare.

"Till bergen", svarade hon sakta och lade sin hand över Erlands. Han böjde sig ned och kysste den. "Ingenting är som frisk luft."

De började genast att planera. Ljuvligt! Att få försvinna från Rotuna och rådstugan och apotek under några veckor; vara ensamma, vandra, andas — leva! Men semester kunde ingen av dem få förrän i augusti. Det blev en lång, varm väntan, men äntligen voro de fria.

Nere i det kvava Rotuna släpade sig dagarna fram, enahanda och trista. Storgatan låg öde och tom i solhettan. Varje steg ekade i tystnaden, och de båda automobilerna på torget hade försvunnit. Borgmästaregårdens fönsterluckor voro stängda, och endast då och då hördes någon kratta och gräva innanför det höga, röda planket. —

Uppe i bergen gled dagarna som långa, tysta vågor, växande, växlande i sol och skugga, i regn och ljus. Kvällarna voro milda och månkla, och alla vandringar voro som en lek i den lätta livgivande luften. Varje timme var som ett guldstycke, dyrbart, oväxlat, och som man ogärna gav ifrån sig bara för glädjen att ännu ett ögonblick få se det skimra i handen. Varje dag innebar något glimmande, värdefullt — oersättligt.

Men tiden gick. Kvällarna började bli långa; ett par våldsamma regn hade redan fallit — sommarljuset började sina, drömmen var förbi.

**GAHNS
TVALAR**

**FÖRSTKLASSIGA
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897**

Måndagen den 17 januari

**En filmpremiär
som Ni bör
uppmärksamma!**

KVARNEN

Skådespel i fem akter efter
Karl Gjellerups roman »Möllen».

Regi: **JOHN W. BRUNIUS.**

Officin:
SVENSK FILMINDUSTRI.

I huvudrollerna:
**Anders de Wahl, Clara Kjell-
blad, Elsa Dall, Gösta Hillberg,
Gösta Cederlund.**

**Det nya årets andra
stora svenska film!**

PREMIÄR
i Stockholm, Göteborg,
Norrköping, Västerås.

måste betinga ett något högre pris än andra märken. Denna prisdifferens är en reflex av kvalitetskillnaden. Man befalar denna prisskillnad för den oförläpneliga tonen, resonansen och charmen, ävensom för det oöverträffade arbetet, som gör varje "Steinway" till en familjeklenod.

ENSÄLJAGENTUR: LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM JAKOBSBERGSGATAN 39
GÖTEBORG MALMÖ

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner
RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsill, Matjessill, Apilbitar, Vingasill, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkärl.

A.-B. Sveriges Förenade
Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

H. E. Ekströms
patenterade
Jästmjöl
välkänt sedan 45 år
Örebro Kem. Tekn. Fabrik

Det är karaktäristiskt

för Nestlés barnmjöl att barnet icke blott mår väl av detsamma, utan att barnets vikt även regelmässigt tilltager med samtidig muskel- och benbildning utan ensidig fetma. Men framförallt ligger barnmjölets styrka däri, att det förebbygger de farliga mag- och tarmkatarrerna.

är allt
för alla skodons vård

En vacker dag satt den lille borgmästaren åter i den stora brokadstolen under Carl XII:s porträtt, slog klubban i bordet och började med ett artigt: "Mina herrar..." Och Laura stod bakom apoteksdiskan och vägde upp pulver på den lilla hornskålen, med ögonen uppmärksamt på vägtungan. Det var som om hon aldrig varit borta därifrån, ty hon var alldeles densamma, bara litet lättare i gången, litet snabbare i rörelserna, och då och då kom hon på sig själv med att stå och gnola, helt sakta. Apotekaren, en torr, benig och irritabel herre, gick ut och in och undrade, när han skulle kunna komma sig för med att säga upp henne. Men det blev aldrig något tillfälle. När hon vände sina lyckliga, stilla ögon emot honom stockade det sig så konstigt i halsen.

Så gick det några dagar.

Då hände något mycket oväntat. Borgmästaren, som kommit hem, blomstrande, kry och lycklig, förkylde sig våldsamt på en färd i en öppen bil inåt landet, — det var en kall regndag, — och dagen därpå låg han i häftig lunginflammation. Det kom så hastigt, att Laura inte visste av det, förrän apotekaren själv berättade det för henne. Det stack som en glimt av skadeglädje i ögonen på honom.

"Synden straffar sig själv!" mumlade han och stängde kontorsdörren med en smäll. Hon brydde sig inte om det ologiska i anmärkningen. Han var arg på något han inte kunde förklara, inte rädde på, och som han avundades av hela sin själ. Laura hade satt sig ned på en liten stol bakom disken. Det blev svart för henne, och hennes knän skälvde.

"Han dör!" sade hon. Hon märkte inte, att hon talat så högt, att det glämniga unga biträdet inföll:

"Tror ni det? Ja, det händer nog. Han har alltid sett litet sjaskig ut."

Då skakade hon på sig, reste sig upp, och i detsamma kom någon i dörren.

"Jag undrar, vem som blir hans efterträdare — om han dör?" fortfor biträdet oberörd och dunkade i en mortel, så att det klingade för varje slag.

Laura svarade inte.

Vad var meningen med det hela? — Några korta, ljusa månader, några strålande eftermiddagar i sol och lycka — och så — svart mörker över allt det återstående. Hon hade inga vänner i Rotuna — hade alltid gått sin egen tysta väg.

Den fulla hängivenhet, den obegränsade dyrkan, som skänkts henne av en man, lika ensam som hon själv; allt som band dem, — ensamheten, — musiken, och — ja — var det bara det, som hållit dem tillsammans? Nej — det var kärleken. Hon erkände det, stilla och ärligt för sig själv, nu liksom många gånger under det gångna året.

Hon älskade den lille tystlåtna, oförstådde mannen, som levat sitt försynta liv i den trånga småstaden som en främling, en drömmare. Och som funnit henne; "henne, som han sökt, längtat efter — väntat på hela sitt liv."

Hon smålog vid den tanken, ty numera föreföll den henne så naturlig. Också hon hade en känsla av, att de känt varandra alltid — hela livet! Och nu!? — — — Hon var inte hans hustru, inte hans fästmo. Hon hade ingen rätt att besöka honom i hans sjukrum — om han inte själv kallade henne dit. Hon hade bara att vänta.

Och medan hon malde och blandade sina mediciner på de blanka glasskivorna, malde hennes tankar inom henne i en ständig cirkelgång.

Äntligen! Där kom doktorn själv med recepten, som han ordinerat. Han klippte med sina närsynta ögon och rättade på lorgnetten.

"Mycket dumt, det här! Allvarligt?... Jo, för all del. Nog är det allvarligt! Båda lungorna! — Begriper inte, att en förständig karl...! Fröken kan väl få i ordning det här så fort som möjligt?"

OMEGA

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

A-B FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottninggatan 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

SINGER

Sybordsmaskiner

En gammal fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligt fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, den här, var så god och känn...

— Ah—a—a härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hylins E. d. C.!

Allmänna omdömet

om firman Ahlén & Holm, Stockholm, är att den säljer goda varor till verkligt billigt pris. Firmans katalog omfattande en stor sortering i manufaktur, korta varor m. m., kan erhållas på begäran gratis mot endast portolösen.

Ferrin
Bästa Järnmedel,
utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare.
Erhålles å alla apotek.

KOCKUMS
Emaljerade
Grytor
stärkasi och vackrasf.
STOCKHOLM, Försäljningskontor, GÖTEBORG, MASASINGAT. 23.
KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännstoft från

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid levererar
högsta kvalitéer till
lägsta dagspriser i
poster om 1 hl. och
därutöver.

Telefoner:
Nannanrop "Olaus Olssons"

Tapetkompaniet

levererar Eder

TAPETER

till lägsta priser. Största sortering av
in- och utländska kvalitéer. Rekvirera
prover genast. Riksb. 99 05. Allm. 133 20.
Katarinav. 7, Sthlm. (Vid Slussen.)

I EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO
är det bästa
på hela världen!

Laura tog receptet, och hennes hand darade.

Hon såg doktorn rätt i ögonen.
"Doktorn", sade hon dämpat. "Om han skulle vilja se mig. Vill ni låta kalla mig då?"
"Se — — er?" Doktorn såg tankspridd upp från några papper han tagit upp ur fickan, och som han ögnat igenom med näsan in på bladen. "Jaså — — ja — — jo. Naturligtvis! — Ja, nu få vi se!"

Den korta septemberdagen led mot skymningen. Laura hade tänt det elektriska ljuset och satt i sitt lilla krypin bakom disken.

Hennes ögon hängde vid telefonen. Hon väntade oupphörligt, att få höra den bringa henne något bud. Men det kom intet.

Utanför de låga fönsterna drog det upp till storm, och genom de halvnakna trädgrenarna flämtade stjärnorna som om de vacklat i den mörka himlen. Laura kunde inte förmå sig att gå hem, och då doktorn tidigt nästa morgon åter tittade in för att få ett nytt recept expedierat, reste hon sig, blek och utvakad, och släckte det elektriska ljuset.

"Jag tror inte det tjänar någonting till, att ni kommer — nu", sade doktorn tvekande. "Han yrar så starkt. — Det blir väl en kris om ett par dagar."

Laura svarade inte. Dagen kröp fram. Nästa dag, de två nästa kröpo fram med snigelgång. Doktorn ruskade på huvudet var gång han kom in i apoteket och Laura sökte honom med ögonen.

Så kom krisen. Och den kom sådan hon väntat den. Den lille borgmästaren Erland Karlin låg död i sitt vackra sovrums i den gamla borgmästaregården. Död, ensam — utan att hon fått återse honom, säga honom farväl. . .

Regnet öste ned, de vissna bladen från de gamla lindarna dansade en vild ringdans på det gräsbevuxna torget. Inifrån ett lågt, gulmålat hus hördes då och då pianoklink. Det lät som en jämmer. Någon spelade, stapplande, med många fel:

*"Tis the last rose of the summer
standing blooming alone. . ."*

Apoteksklockan ringde. Laura var ensam i apoteket och måste resa sig och expediera.

Det var en skolpojke på tio tolv år, fräknig och gladlynt, som skulle ha en ask bröstpastiljer.

"Vet fröken, att nu är det bolsjeviker över hela Tyskland", konverserade han med sin gälla röst, medan Laura letade bland askarna i glaslådan på disken. "Och nu säger de, att de kommer hit också, och då blir det revolution över hela världen. Så det, så!"

"Jaså!" Laura räckte honom asken med ett svagt smälende.

Han sneglade på henne, strök åt sig mössan och slängde igen dörren.

Bolsjeviker! Revolution! — Det ljud som avlägsna ofattbara ord i hennes öron.

Det enda hon just nu kunde fatta, var, att den man, som kommit henne att glömma vardagslivets grå släp, kommit henne att tro på sol och harmoni och lycka, som sett på henne så ödmjukt, varmt och vackert, att hela tillvaron blev varm och vacker, den tysta, "obetydliga" lille mannen, som hon älskat ett kort år av sitt liv, låg död några huslängder ifrån henne, och hon hade inte ens fått säga honom farväl.

Hon önskade honom tillbaka endast för ett ögonblick. Hon ville tacka — tacka. . .! Någon hade en gång sagt henne, att man tackar inte för den kärlek man får av den man älskar. Men hon kände sig så obeskrivligt tacksam — och nu — var det för sent.

Sagan var slut! Den lustiga gamla sagan, som skulle börja med:

"Det var en gång en liten borgmästare, som satt i sin stora, förgyllda stol — — —"

RIDDRÄKTER

för DAMER

tillverkas å egna ateljéer till moderata priser.
Stort urval av tyger. — God passform.

SADLAR OCH SADELMUNDERINGAR

i stort urval.

MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (M. E. A.)

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
STOCKHOLM

Porslinservis

handmålad, konstnärligt mönster
för 12 pers. — 58 pjäser

Pris 105:30

WIKMAN & WIKLUND

Flemminggatan 17, Stockholm

Telefoner: Nannanrop

Institute

de Beauté

Birger Jarls gatan 32

STOCKHOLM

Modern
ansikts-
behandling

R. T. 380 A. T. 2801

Florndolflvalen
är damernas
favorittval.
PARFYMERI FLORA, GEFLE.

Sedan i marknaden utkommit

Melange

smörblandat margarin

bör varje husmoder undersöka i vilken grad hon med denna utsökta kvalitet kan replacera det dyra smöret. En alltigenom delikat vara som är för god för slitna reklamfraser.

Fås hos de förnämsta handlande.

Tillverkare:

A.-B. AGRA MARGARINFABRIK - STHLM

Använd SKODON av märkena

Ingeborg

och

Engelbrekt

Ramada

De bästa helylleunderkläder som hittills framställts.

Edert eget och barnens välbefinnande kräver de bästa underkläder. "Ramada" är fullständigt omvälvande när det gäller kvalitet. Det är mjukt som dun och irriterar icke den känsligaste hud.

"Ramada" är mjukt och elastiskt och förstklassigt tillverkat.

"Ramada" helylleunderkläder äro tillverkade till alla olika plagg för Damer, Herrar och Barn.

"Ramada" krymper absolut inte. Alla större affärer föra "Ramada" på lager.

Om ej Eder handlande har "Ramada" så skriv till Wm. Hollins, Newgate street 24-26, LONDON.

Hollins
DAY & NIGHT WEAR

IDUNS SKÖNHETS- INSTITUT

N:r 1. 1) Jag har läst i Idun om ett medel mot vårtor på händerna (i 42 B) och undrar om jag kan använda samma medel för en vårta vid näsroten. Har haft den många år men tycker att den blivit något större och vill gärna ha bort den. Har även på ena kinden fått ett par små upphöjningar i huden (ej vårtor) och undrar om samma medel kan användas för att få bort dem. Vore annars tacksam för ett annat gott råd. — 2) Har haft mycket bra hy men får nu ofta pormaskar.

1) Medlet torde ej vara farligt att använda även för ansiktstvåttor, men är vårtan hög och köttig kan den borttagas med ett hårt binda om den med en silkestråd alldeles vid roten. Därigenom upphör all näring till vårtan, och om några dagar skrupnår och svartnar den och faller av. Under tiden bör den ej irriteras eller vidröras med fingrarna. Är vårtan mycket stor bör ni låta borttaga den av läkare. De små upphöjningarna på kinden är bäst att låta vara så länge, de kanske gå bort av sig själva. — 2) Beträffande er hy är det viktigt att ni varje aften tvättar ansiktet med varmt vatten och tvål, så att allt damm och all smuts som samlats i porerna under dagens lopp avlägsnas, annars uppstå lätt s. k. pormaskar. Efter tvättningen masserar ni ansiktet med någon god hudcrème, men tag ej mer av crèmen än att händerna lätt glida över huden. Massagen sker alltid uppåt och utåt med flatsidan av händerna eller fingertopparna; över rynkor och veck med en roterande rörelse och på ögonlocken lätt vibrerande. — Om ni vill borttaga redan befintliga pormaskar tvättar ni dem med i sprit eller eau de cologne doppad renad vadd, smörj sedan in dem med en salva av lika delar vaselin och salicylsyra, som får sitta på i 10 min. Tryck därpå ut de svarta prickarna med vadd doppad i sprit.

N:r 2. Kära Skönhetsdoktor. Giv mig ett råd. Mina ögonbryn som varit täta och kraftiga börja falla av i oroväckande grad. Orsaken tycks vara den att huden avsondrar någonting vitt liknande mjäll. Dessa mjäll äta sig fast vid huden och hårdnar till, så det är omöjligt få bort dem. Har försökt med tvättning och gnidning men då falla håren ännu mera utav. Har också försökt att skrapa bort dem, men det kanske skadar hårrötterna. Allt detta utan resultat. Vad skall jag nu göra och vilket medel bör jag använda, ty jag antar huden måste vara "ren" om håravfallet skall upphöra. Vågar jag sedan hoppas att håren växa tillbaka med tiden. Vore förfärligt ledsen om hårrötterna blivit förstörda, så inga nya hår kunna växa fram. "Dalkulla".

Tvätta ansiktet varje kväll i varmt vatten och god tvål samt massera sedan in någon fin hudcrème. Hur massagen tillgår ser ni av föregående svar. Härigenom blir huden mjuk och fjällbildningen upphör så småningom. — En tinktur för ögonbrynen är följande: Rosmarintinktur 2½ gr., kantaridtinktur ½ gr., kamfersprit 25 gr., fin eau de cologne 25 gr. Att ingnidas med en bit renad vadd doppad i lösningen; skall ske med försikighet.

N:r 3. Iduns mångprövade Skönhetsdoktor! Förtvivlad svenska i London undrar om ni skulle kunna hjälpa upp hennes hy? Jag har tyvärr en rätt stark färg samt en rödare fläck under vänstra ögat, därtill kommer alltid rodnad när jag kommer in i varmare temperatur, förtär vin eller

GEFRÅLDRIG

ut på någon utfärd utan att medtaga en ask

NISSENS

Äkta Brösisikarameller

Det enda säkra medlet att förekomma hosta, heshet och luftsörskattarr. Till salu överallt. Namnet Nissen utgör garanti. *****

BIRGITTA-SKOLAN.

Vårterminen börjar 15 januari.

Kurser i klädsömnad, fransk och enkel linnesöm, blusar, barnkläder, broderi och konstvävning.

Särskilt inredd ny lokal för elevskolan Nybrogatan 8.

Begär prospekt.

Aftonkurser.

ELISABETH M. GLANTZBERG.

Riks 108 63.

Allm. 41 48.

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget.

Fonder kr. 62,000,000:—

gottgör å

Depositions- & Kapitalräkning

6 %.

PÄRMAR IDUN 1920

kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från Iduns Expedition mot likvid i postanvisning

Röd pärm till "IDUN" med guldtryck Kr. 3:— + porto

Röd pärm till "Romanbiblioteket" och "Njälprodan" . . . Kr. —: 85 + porto

TVÄTT-RENNEN

PULVRET
Oskadligt för händer och kläder.

Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

Ni bör absolut se

de intressanta bilder från

Prins Wilhelms expedition till Central-Amerika

PREMIÄR

MÅNDAGEN DEN

17 JANUARI

1:sta AVD.

å

PALLADIUM

65 KUNGSGATAN 65

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtäligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet toges av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
**APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM**
Originalflaskor om 500 gram.
Finnes å alla apotek.

Husmödrar

kommer alltid ihåg att
**WINBORGS
ATTIKSSPRIT**

har en oöverträffad
arom och på grund av
sin högre styrka ett
mervärde av 40 öre
per literflaska fram-
för alla andra liknande
fabrikat.

Praktisk gåva

av stort värde till husmödrar, självförsörjande kvinnor, sömmerskor och skräddare är underverkfulla fullständiga recepter i Kemisk rengöring och fläck-uttagnings kläder och möbiltyger i alla kvaliteter. Många kvinnor har genom dem förvärvat sig en tryggad ekonomi. Recepterna äro nu utgivna i tryck. Pris Kr. 2:50. Sändes mot postförskott. Återförsäljare er- hålla rabatt.

E. KELLIN, Eslöv.
i. d. innehavare av Färgeri o. Kem.
Tvättanstalt och med mångårig praktisk
i in- och utlandet.

Vill Ni bliva vackra?

Den berömda VYV-Tvålen, som kommer kunden att stråla av hälsa och skönhet, innehåller dyrbara och undergörande essenser och förlämnar ansikte, hals, armar och händer en utsökt skönhet. På förvånande kort tid borttager den finnar, fräcknar och rodnad på näsan, liksom röda och skrovliga händer. Sträv och sprucken hud försvinner och genom ständigt bruk av densamma kan bildandet av rynkor förebyggas.

VYV-Tvålen säljes i varje välso-
rterad parfym- och herrekiperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons
KEM. TEKN. FABRIK.
YSTAD.

Vid reumatism, nerv- smärtor, huvudvärk, in- fluensa m. m. verkar **TOGAL** snabbt och säkert.

Genom den överraskande fram-
gång, som åtskilliga läkare upp-
nått med TOGAL, har detta prepa-
rat tillvunnit sig ett välförtjänt, all-
mänt erkännande. Togal är sam-
mansatt efter fullständigt nya prin-
ciper, och starkt urinsyrelöslö-
sande, går det direkt till själva roten av
det onda. Det efterlämnar inga
skadliga biverkningar. Prompt och
säkert vid neuralgi, huvudvärk, reu-
matism, gikt, ischias, ryggsnitt
samt vid värk av olika slag. Verk-
ningarna göra sig genast märk-
bara, och Togaltablettens lugnan-
de inflytande gör dem välgörande
även vid sömnlöshet. Finnas å alla
apotek till kr. 2:60.

varmt kaffe, te o. d. Jag för ett tröttsamt liv härute, arbetar strängt på dagarna, roar mig eller läser kvällar och nätter, och jag börjar nu få finnar och pormaskar därtill. Har ni några goda råd även för detta? Som jag ej har råd att söka någon läkare härute hoppas jag ni skall kunna hjälpa mig litet. — Jag har rätt fet hud. Puder måste man tyvärr använda i London för att skydda sig mot för mycket sot. Colgate's violet talk powder, duger det?

Svenska i London.

De begärda råden kunna endast meddelas i Iduns Skönhetsinstitut, ej privat, och jag antar att ni ser Idun emellanåt. — Ni bör rationellt sköta er hy om den skall bli bättre. Först och främst är det nödvändigt, isynnerhet för den som bor i London, att tvätta ansiktet grundligt i varmt vatten och tvål varje afton. Därefter medelst massage ingnida någon god hudcrème. Se sv. på fr. 1 2) i detta nummer. På morgonen bör ni — vilket ni ju redan gör — pudra ansiktet lätt med ris- eller talkpuder, som alls ej skadar när man noggrant tvättar ansiktet om kvällen. — Den besvärliga hudrodnaden kan komma av dålig blodcirkulation eller störd matsmältning. Att vara uppe sent varje afton inverkar även menligt på hyn. Naturligtvis bör ni så mycket som möjligt undvika hetsiga drycker och stark och fet mat. Drink ett glas varmt vatten på fastande mage om morgnarna och laga att ni får ordentlig motion i friska luften om dagarna.

N:r 4. Gammal Idunläsare vore ytterst tacksam för råd. Finns någon möjlighet vid min ålder få bort ögonpåsar? Har försökt med lättare massage men får gärna efteråt huvudvärk. — Vad kan jag göra för mina ögon som tåras i kall luft?

40-åring.

Lägg om natten på omslag doppade i lika delar borsyrelösning och rosenvatten. Det är ett bra medel mot ögonpåsar och för övrigt välgörande för ögonen. Massage för ögonpåsar tillgår så att man med spetsen av långfingeret åstadkommer små hastiga och lätta stötar utifrån och inåt. — Ni bör gå till en ögonläkare för att få tårkanalerna sonderade, eftersom era ögon rinna i kylig väderlek.

N:r 5. Godhetsfullt meddela mig hur jag skall sköta mitt hår. Jag är ljus cendré, men håret har mörknat under de senare åren. Det är mycket torrt och faller ganska mycket, men återväxten är rätt god, håret blir ju dock icke långt. Lider av stark mjällbildning. Jag tvättar håret ungefär var 3:dje vecka, men redan ett par dagar därefter börjar hettan och klådan igen. Har försökt några medel utan egentligt resultat. Skulle gärna vilja ha beskrivning på ett hårtvättningssmedel, som samtidigt med att det befriar från mjäll i längden bidrag till att göra håret något ljusare. Det måste vara fullkomligt oskadligt. Har hört sägas att borax ej skulle vara bra att ha i tvättvattnet, enär håret därav så småningom blir skört och grånar. Ett gott fettmedel, men vilket?

"Ljus cendré."

För fallande hår och mjällbildning är ingenting bättre än en grundlig tvättkur. Tvättningen företages i början en å två gånger i veckan, sedan mera sällan, tills man kan nöja sig med en gång i månaden. — Sårpsprit droppas rikligt över det i varmt vatten fuktade håret och ingnides så att det lödrör sig duktigt. Allt håret lägges framåt och ni lutar er över ett tvättfat med varmt vatten och gnuggar grundligt hela håret samt — det viktigaste —

Clydella

Englands bästa
flanell.

"Clydella" flanellen är välkommen hos alla som saknat en prisbillig och god flanell som är användbar till dag- och nattbruk för vuxna och barn.

"Clydella" kommer från samma fabrik som "Viella"-flanellen. Dess äkta, kvalitét kontrolleras genom att namnet "Clydella" står i kanten av tyget. Mottag icke vara som ej

bär namnet. Alla större affärer rekommenderar "Clydella" och har det på lager. Se till att märket "Clydella" står i kanten av tyget. Om Eder handlande icke för "Clydella", skriv till Wm. Hollins & Co. Newgate str. 24-26, LONDON.

Hollins

DAY & NIGHT WEAR

Rik valuta för en ringa penning

hör numera till det otro-
liga, men ges likafullt av

Idun 1921 Prenumerera genast!

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevele: Gevele-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlshamn: Tidningen Karlshamn.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Säterns Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotläningen.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

"Viyella"

(Regd. Trade Mark)

En flanell som hela världen använder.

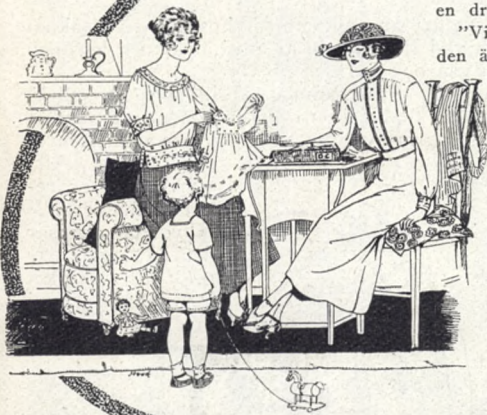
"Viyella"-flanellen är en lika stor framgång inom flanelltillverkningen, som elektriska ljuset från stearinljuset. Det är en drastisk jämförelse men verkligheten talar.

"Viyella"-flanellen är något dyrare än vanlig flanel, men den är också värdefullare genom sin kvalitet och den nytta den skänker.

Vi vilja särskilt framhålla att "Viyella" icke krymper i tvätten och är ovanligt hållbar samt har ett vackert utseende. "Viyella" är lätt och skyddande för kroppen och irriterar icke huden.

Se till att namnet "Viyella" står i kanten av tyget. "Viyella" finnes i alla större affärer.

Om Eder handlande icke har "Viyella", skriv då till Wm. Hollins & Co., Newgate Street 24-26, London.

Cloettas GULD-CACAO och CHOKLAD

Förnämsta svenska fabrikat
Säljas överallt

PEBECO TANDPASTA

bibehåller munnen och tänderna rena och friska. Vet Ni vad det betyder? Det betyder välbefinnande in i sena ålderdomen, ty det är statistiskt bevisat att människor med friska tänder minst av alla äro angripna av sjukdomar.

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styrkegrader efter örats olika hörselörmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lombohörda i kyrka och teater. För efterapningar varnas.
Öronmassageapparaten MASSAGON botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Ankedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och intyg. Ensamförsäljare för Sverige: MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Vejiersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

skrapar hårbotten väl med naglarna, så att allt mjäll och all smuts avlägsnas. När detta är gjort riktigt grundligt sköljes huvudet med nytt varmt vatten, tillsatt med litet ättika, så allt löd-der avlägsnas. Därpå ett å två nya skölvatten utan ättika. Om man så vill kan man i sista skölvattnet tillsätta kamomillt, vilket på längden hindrar håret från att mörkna för hastigt. — Håret tor- kas helst med varma handdukar och fläktas emellanåt i luften. Då det är riktigt torrt redes det ut först med fingrarna länk efter länk, sedan med kam. Litet sv- velpomada tages på fingerspetsar- na och gnides in i hårbotten. — Vad som är mycket viktigt och välgörande för håret och motar- betar dess för tidiga grånad är att *dagligen* massera hårbotten en fem, sex min., varvid man känner efter att själva skalpen rör sig under fingrarna. Borsta ej håret så länge det faller av mycket. — Borax är ej skadligt för håret, blott man ej tar för mycket.

N:r 6. Skulle vara mycket tack- sam få veta om det finns något ofarligt medel att få ljusa ögon- bryn (och ögonhår) mörka och täta, samt om man på något na- turligt sätt kan få ljusbrunt hår något mörkare eller finns det nå- got medel som gör att det ej ble- kes. W. G. 19.

Stimulerande för ögonbryn och ögonhår: Lavendelättika 38 gr., glycerin 18 gr., jaboranditinktur 3½ gr. Ingredienserna skakas till- sammans, tills de äro blandade. Anbringas med fin pensel, som skakas av före behandlingen av ögonhåren, så att vätskan ej kom- mer åt ögat. Med ihärdighet upp- nås god verkan. Ett annat en- klare medel är *ricinolja med några droppar alkohol*. — Det sistnäm- da, ingnidet emellanåt i hårbott- nen, gör håret något mörkare.

N:r 7. Lider av generande hårväxt. Har hört att det går att borttaga med elektrolysbehand- ling. Til en början var det bara litet, men så klippte jag, och det blev värre. Var i Stockholm fin- nes ett elektrolytiskt institut? Hur mycket kostar behandlingen per gång? Är behandlingen smärtsam? Vore tacksam för upplysningar å någon bra hudlä- kare i Stockholm.

"En som lidit mycket." Elektrolytisk behandling för generande hårväxt utföres dels av hudläkare och dels på s. k. Salons de Beauté eller Skönhets- institut. Adresser på de först- nämnda återfinnas i Förtecknin- gen över i Stockholm praktise- rande läkare (fås på alla apotek) och på de sistnämnda i adresska- lendarn eller telefonkatalogen. Att rekommendera någon särskilt är här ej platsen. Priset på behandlingen kan jag ej säga men torde nog ej vara så blod- igt, och någon vidare smärtsam behandling är det ej.

N:r 8. Vore det möjligt att få veta receptet å den citronhudcrè- me, som fanns beskriven i Iduns n:r 21, svar 64? — Eftersom jag för en längre tid vistats i Schweiz kan jag nu ej få reda på receptet. Är denna crème sär- skilt välgörande eller finns nå- gon annan bättre? Skall ansikts- massagen med denna crème upp- repas mer än en gång om dagen och skall den vara hård eller lätt samt hur länge varje gång?

Arosa, mångårig prenumerant. Rec. å *Citronhudcrème*: 15 gr. fin, skirad förtalg, 30 gr. söt mandelolja smältas i ett kärl stå- ende i hett vatten. Innan bland- ningen svalnar tillsättes saften av en stor citron (förtur silad om det behövs) under grundlig om- rörning. Om man önskar kan man tillsätta ett par droppar par- fym. — Hålles upp i små burkar. Crèmen är särdeles välgörande

DEN VERKLIGE KÄNNAREN VÄLJER

VINOLIA

GIFT ER ALDRIG

förän Ni besökt Bröderne Ljunggrens Möbelfäffar, Adolf Fredriks Kyrkogata N:o 7.

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapsskillnadsmål. Boutredningar och arvskiten. TESTAMENTEN

Advokatfirman Andén & Staël von Holstein

Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein
Lilla Vattugatan 14.
Riks 7576, 24488. Allm. 18886.

Svält ej Edra krukväxter. De leva ej enbart av vat- ten. Giv dem Planta- gen, ett på veten- skaplig grund sam- mansatt konc. växt- näringssalt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemi- kaliehandlare.

TRYCKNING

Tidskrifter, tidnin- gar och allt slags affärstryck utföres

BILLIGT

Förstklassigt utförande. Begär kostnadsförslag.

Gust. Österbergs Tr. A.-B.

Riks 137 Nyköping Riks 137

Hur fult Ni går, kan Eder väninna säga Eder, då Ni själv ej ser, att Ni har **Sneda Klackar**

Dr SCHOLL'S SNEDKUDDE

utjämnar kroppsviktens fördelning på klackarna, varigenom skons facon bibehålles. Den förbindar samtidigt sned- gångna klackar. Om Eder skohandlare icke skulle föra dem, så vänd Eder direkt till oss i ppgiv skonummer. Vår broschyr »Fötterna och deras vård», upplagande 12 fouspeciali- teter, sändes gratis på begäran. THE SCHOLL MANUFACTURING Co Stockholm 7 Aveln.

GÖTEBORGS DAGBLAD

är
GÖTEBORGS DAGBLAD
 Helårspris
 endast
30 kronor
 fritt hemburen
 i Göteborg och
25 kronor
 vid prenumeration
 å posten.
 Bemärk det billiga
 prenumerationspriset!

KÖKSALMANACK
 Redigerad av
 IDA NORRBY.
 Föreståndarinna för Fackskolan
 för huslig ekonomi i Uppsala.
 FÖRSLAG TILL MATORD-
 NING FÖR VECKAN
 16—22 JAN. 1921.

SÖNDAG. Frukost: Bröd och smör; kokt frankfurterkorv med pepparrot och potatis; kaffe eller te. **Middag:** Gratinerade socker-rötter; Fin kalvfärs med potatis och morötter; aprikospudding m. biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Bröd och smör; biff à la Lindström; kaffe eller te. **Middag:** Morotspuré; risgrönskaka med äpplen.

TISDAG. Frukost: Bröd och smör; bräckkorv med brynt potatis; kaffe eller te. **Middag:** Stekt sik med persiljesås och potatis. Kall pudding med saftsås.

ONSDAG. Frukost: Bröd och smör; Fiskpudding (rest) med skirat smör; kaffe eller te. **Middag:** Falska fläskkotletter med potatis; soppa på blandad frukt.

TORSDAG. Frukost: Bröd och smör; Pölsa med rödbetor och potatis; kaffe eller te. **Middag:** Tomatpuré med frikadeller; våfflor med sylt.

FREDAG. Frukost: Bröd och smör; stekt strömming med potatis; kaffe eller te. **Middag:** Salt oxbringa med potatismos; chokladsoppa.

LÖRDAG. Frukost: Bröd och smör; griljerad oxbringa (rest) med stuvad potatis; kaffe eller te. **Middag:** Sillpudding med äggstanning; havresoppa med äpple-lyftor.

RECEPT:

Fin kalvfärs (f. 6 pers.). 5 hg. benfr. kalvkött, 100 gr. smör, 3 ägg, 2—3 dcl. grädde, salt, vitpeppar, 75 gr. kokt, salt tunga. **Panad:** 1 franskt formbröd, 3—4 dcl. kok. mjölk.

Beredning: Köttet ansas och

för hyn. För övrigt hänvisar jag till sv. på frågan 1 2), där ni ser hur massagen tillgår. Det är nog att massera ansiktet varje afton efter tvättningen i 10 minuter.

Fru Skönhetsdoktor.

skäres i tärningar samt drives 3—4 ggr. genom köttkvarn. Brödet befrias från alla bruna kanter, skäres i bitar, mjölken tillsättes och panaden arbetas över elden med tråsked, tills den bildar en lös och smidig deg. Den passeras genom hårsikt. Köttet och smöret stötas i stenmortel, passeras och blandas med panaden. Äggulorna, kryddorna och grädden samt den i tärningar skurna tungan blandas i färsen, som sedan arbetas väl. Äggvitorna tillsätts sist, slagna till hårt skum och färsen slås i smord och brödbeströdd form och kokas i vattenbad.

Aprikospudding (f. 6 pers.). 4 dcl. tunn grädde, 3 dcl. mjölk, 2 ägg, ½ msk. potatismjöl, 3 dcl. tjock grädde, 8 blad gelatin, 1—2 msk. arrak, 200 gr. aprikoser, ¾ kkp. socker.

Beredning: Den tunna grädden, äggen, potatismjölet samt det klippta och spolade gelatinet blandas i en gryta och får under stark vispning sjuda över elden. Då krämen börjar tjockna, lyftes den av elden och vispas, tills den är kall. De kokta och passerade aprikoserna och den vispade tjocka grädden sättes till. Krämen smakas av med arrak och socker, hälls i en vattensköljd, sockrad form och ställes ut att stelna. Då den skall serveras, doppas formen hastigt i hett vatten, och puddingen stjälpes upp på skål.

Risgrönskaka med äpplen (f. 6 pers.). ¾ kkp. risgryn, 1 lit. god mjölk, 2 kkp. äppelmos. **Äggstanning:** 3 ägg, 1½—2 kkp. mjölk.

Beredning: Risgrönen skällas, sätts på i mjölken och få koka tills de äro mjuka. En pajform smörjes och hälften av gröten lägges i formen. På gröten lägges äppelmoset och däröver resten av gröten.

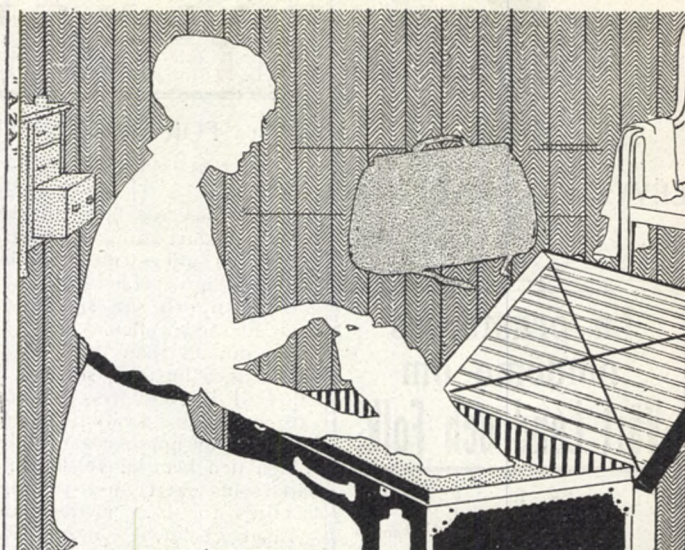
Till stanningen vispas ägg och mjölk tillsammans, blandningen hälls över gröten i formen, och denna sättes in i ugnen att få vacker färg. Serveras varm eller kall.

Bräckkorv (f. 6 pers.). 1¼ kg. oxkött, 1¼ kg. fläskkött, 1¼ kg. fläsktärningar, 1¼ kg. kokt kall potatis, salt, vitpeppar, 3 lit. kokt kall mjölk.

Beredning: Köttet males 4—6 ggr. genom köttkvarnen och späcket skäres i fina tärningar. Potatisen kokas ej fullt färdig, skalas och drives likaledes genom köttkvarn. Allt detta arbetas tillsammans med kryddorna och mjölken, litet i sänder, tills massan blir fin och smidig. Stoppas hårt i vända raxskinn. Korvarna gnidas in med salt, socker och salpeter och få ligga så 1—2 dagar innan de rökas. Då korven skall anrättas, dras skinnnet av och den skäres i skivor, vilka stekas i het stekpanna.

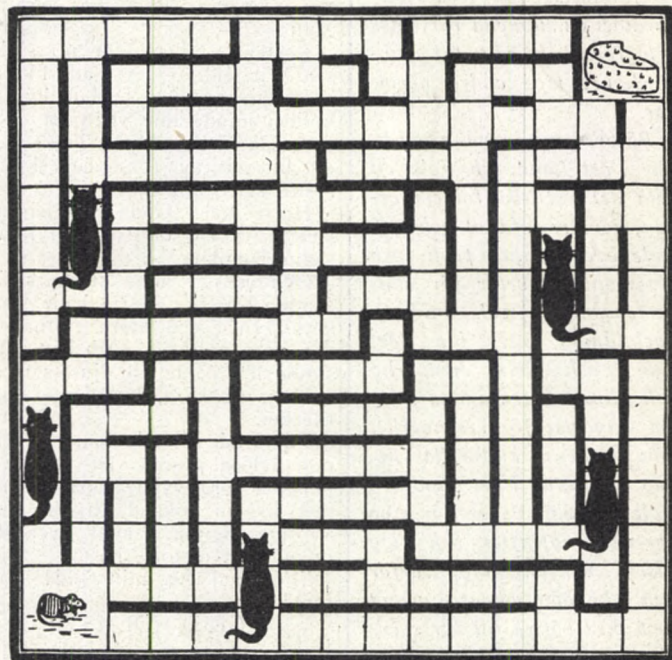
Kall pudding (f. 6 pers.). 1 lit. mjölk, 25 gr. smör, 25 gr. socker, 25 gr. riven sötmandel, 25 gr. majsensmjöl, 4 ägg.

Beredning: Mjölken, smöret, sockret och den rivna sötmandeln kokas, tills mjölken fått tillräcklig mandelsmak. Majsensmjölet och äggen vispas tillsammans och sätts till mjölken under kraftig vispning. Krämen får ett kort uppkok och slås upp i vattensköljd form att kallna. Den serveras med saftsås.

"AZA"
 FIN ENGELSK FLANELL.
 "Aza" tål vid att tvättas hur mycket som helst och krymper icke i tvätten när man låter bli att koka den. "Aza" förekommer endast i cremefärg och finnes en hel del randiga mönster som tilltala var och en. "Aza" säljes i alla större affärer.
 Äkta "Aza" flanel är stämplat med namnet "Aza" i kanten av tyget.
 Om Eder handlande icke har "Aza" skriv då till
 Wm. Hollins & Co., Newgate street 24—26, LONDON.

IDUNS PRISTÄVLING N:o 2.

RÄTTAN, OSTEN OCH KATTORNA.

Rättan har fått löfte att göra sig ett kalas på schweizerosten i övre högra hörnet, men blott på det villkoret, att hon under vandrigen dit passerar 43 av de små rutorna, startfältet, där rättan nu sitter, och målfältet, där osten ligger. Saken är ej så enkel, ty rättan får aldrig gå över de grova sido- och spärrlinjerna och aldrig beträda samma ruta

två gånger. Naturligtvis kan hon inte heller gå över de rutor, där de svarta kattorna sitta och vaktar.
 Hur skall rättan taga sin väg? Lösning, märkt Iduns pristävling n:r 2 torde insändas till Iduns redaktion senast den 29 januari. De första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas, erhålla vardera 5 kr. i pris.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Beprövad salva för läkande av alla slags sår, ekzem, hemorrojder, solbränna, frostsador etc. Lindrande vid snuva och huvudvärk. Hudmedel, särdeles behagligt att använda efter rakning. Finnes å alla apotek. Gratisprov kan erhållas å närmaste apotek eller direkt från depoten i Sverige, Kronans Droghandel, Göteborg.

Ännu

är det ej

försent

att verkställa
prenumeration
för

IDUN 1921

ENDAST

17

KRONOR

ALLA
NUMMER
från årets
början erhålles

Prenumerera
GENAST
å närmaste
Postkontör,
Bokhandel
ell. direkt från

IDUNS EXPEDITION STOCKHOLM

A. T. 61 47 - Riks 16 46

Oatine

Alla se på Ert ansikte

— därför är det för varje dam något, som icke kan skattas nog högt, att hon har en frisk, klar och välvårdad hy.

Väder och vind, dålig tvål, tilltäppning av porerna irriterar huden. Den förlorar sin elasticitet och smidighet, och resultatet är att huden blir vissen, oklar och grå, innan ni själv vet om det.

OATINE-HAVRE-CRÈME är ett ovärderligt medel, som aldrig bör saknas på resa eller på toalettbordet.

Oatine är något enastående. Begagna den dagligen; bara ni lätt gnider in den och därpå torkar av den, så gör den huden mjuk, ger näring och förnyar den ständigt, och ni kan bibehålla den samsmetsmjuk, frisk och vacker genom åren.

Oatine fås i tub, eller burk i vanlig storlek, eller stor burk (innehåller 3 gånger så mycket).

OATINE SNOW är en snövit fin crème, som efter lätt ingnidning uppsuges ögonblickligen i huden. Huden blir genom denna dagliga behandling smidig, mjuk och vacker. Fås i samma storlekar i burk.

Begär uttryckligen Oatine, och håll icke till godo med något annat.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.

THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

NY UPPLAGA

AV

IDUNS KOKBOK

IDUNS KOKBOK

12:te uppl.

Fullständigt omarbetad och utvidgad

NYHET:

Anvisningar att använda
GASSPIS eller GASUGN
vid alla recept för stek-
:: ning och bakning ::

Säljes på apoteken.

ALKOHOLFRIIT!

ETERFRIT!

Klena, i utvecklingen eller vid undervisningen efterblivna barn liksom även blodfattiga vuxna personer, som känna sig matta, nervösa och överarbetade eller som äro lättretliga och fort bli trötta, ha för att stärka sina krafter med bästa resultat använt

Dr. Hommel's Haematogen

det förnämsta blodbildande kraftmedlet. Resultaten ha varit storartade vid fall av anaemi, blodbrist, allmän svaghet, dålig matlust o. s. v.

AKTIEN-GES. HOMMEL'S HAEMATOGEN, Zürich (Schweiz).

Generalagenter för Sverige: MALMSTEN & BERGVALL, Göteborg & Stockholm.

ÅREGÅRDEN

Åres förnämsta sport- och rekreationshotell.

är öppnat och drives i lugn hemtrevlig stil. För att bereda ostört lugn nattetid gäller som absolut påbud: tystnad i trappor och korridorer efter kl. 11:30 e. m. Efter kl. 1:30 på natten hålles Åregårdens portar obevekligt stängda.

Vidare upplysn. lämn. å rast. Rosenbads kontor helst kl. 12—1 på Riks 75 19, Allm. 5404 då dir. Meurling träffas personl.

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 17:—	Helt år Kr. 22:—
Halvt år " 8:75	Halvt år " 11:50
Kvartal " 4:50	Kvartal " 6:—
Lösnummer " 0:35	Månad " 2:25

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.	särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.